

1990
8

Bkomplex

ČASOPIS GYMNÁZIA BOTIČSKÁ

TAK TO BYLO...

(SVĚDECIVÍ PRVĚ)

Sedmáctého listopadu, v Mezinárodní den studentstva, se konala povolená manifestace, připomínající padesáté výročí uzavření českých vysokých škol, kterému předcházela smrt studenta medicíny zastřeleného fašisty, Jana Opletala.

Již cestou z Albertova na Vyšehrad se manifestace proměnila v demonstraci za myšlenky svobody a demokracie. Z Vyšehradu vedla další cesta na Václavské náměstí. Na Národní třídě byl však průvod zastaven kordonek policistů.

Stojíme, všude ještě panuje skvělá nálada, nikdo netuší, co se tady za chvíli semele. Skandujeme „Z Václaváku domů“, „Ať žije Havel, Palach, Opletal“, vytahujeme z kapes klíče a za jejich cinkotu křičíme „Dejte šaškům rolničky“, „Už vám zvoní hrana“, „Poslední zvonění“.

Vtom se z řad asi padesát metrů za čelem průvodu ozývá pískot. Kamarádi berou dalšího na ramena a ten přináší zprávy, že nás od průvodu odřídlo více než pět řad „bílých helm“. Sedáme si na zem, skandujeme „Nechceme kůl v plotě“, „Jakeše do koše“, „Mochrita pď koryta“. Kesaří všichni, proto křičíme „Stojej jenom tajný“, teď už jsou na zemi opravdu všichni.

Po půl deváté začal zadní kordón postupovat proti lidem, všichni jsou hned na nohou, zpíváme státní hymnu Kde domov můj. Oni postupují dál. Zvedáme ruce nad hlavy a voláme „Máme holé ruce“. Začínají padat první rány. Teprve teď skandujeme „Nechceme Čínu, nechceme Peking“, „Komu sloužíte?“, „Vy nás máte chránit“, „Kdo vás platí?“, „Jakešovo gestapo“. Všichni se začínají stahovat k Mikulandské ulici, kde vidíme jedinou možnou cestu úniku.

Se svými kamarády se bereme za ruce, abychom se nestratili. Po pár krocích nás ale stejně dav trhá a já zůstávám jen s Pavlem. Byli jsme asi tři metry od datí Mikulandské ulice do Národní třídy, když tuto jedinou únikovou cestu zahradily „bílé helmy“.

Otočila jsem se a zjistila jsem, že za mnou už není žádná řada lidí, že jsem úplně na kraji a že se ke mně a k Pavlovi pítí tři „bílé helmy“. Ruku v ruce jsme se rozběhli napříč Národní třídou, kde jako vteklí psi pobíhali „červenobaretáci“ a „bílé helmy“. Na štěstí jsme z tohoto riskantního úprku vyvázli celkem dobře: já s rancem přes záda, Pavel přes obličej. Zapresovali jsme se do davu.

Teď se ti odhodlaní lidé začali měnit v hromadu paniky, která je stlačená na několik desítek metrů čtverečních, v tomto okamžiku myslíme všichni jen na jedno: vyhnout se ranám, které padají na všech stranách. Utéci už není kam, jsme obklíčení neprostopupným kordonek „bílých helm“, které nás chtějí už jen zalátit, nikoli rozehnat.

Vidím, jak dvě „bílé helmy“ vytahují z davu asi patnáctiletého kluka, každý ho bhytá za jednu nohu, kluk padá na záda, přibíhají další dva do něj hlava nehlava řežou obušky a kopou ho.

Pak začaly být agresivní i „bílé helmy“ z předního kordonu. Dav se shlukl k jedné zdi. Lidé v předních řadách se svíjeli pod ranami obušků, lidé uprostřed se dusili pod tlakem těl.

Přijížděly obrněné transportéry, lidé se v obavách sunuli na druhou stranu, šlapali si po nohách, stráceli boty. „Jsou tady děti“, „Půjdem domů“, „Odejdem v klidu“, „Chceme pryč“, „Nechceme násilí“ - ani toto soufělé volání nepomohlo uklidnit agresivitu pořádkových jednotek.

Pak kdosi vykřikl, že pod podloubím se pouští do Mikulandské. Všichni se tam hrneme, Pavel mě táhne za ruku. Konečně pod podloubím, už jen několik kroků a jsme z toho venku! Najednou se přede mnou objevuje sloup, Pavla strhne dav doprava, mě doleva. Lidé mě drtí o zed, obě strany plic se mi přitiskly úplně k sobě, nemohu se nadechnout. Hrozná panika! Konečně se opět nadechnu a pomalu se plazím podle zdi, kde si rozedírám ruku o hrubou omítku. Jsem na rohu.

Přede mnou stojí malý, gavalitý muž s dlouhým bílým pendrekem v ruce, směje se: „Jen pojďte, vy hajzlové, já vám všem ukážu!“ Pál vteřiny váhá, pak se rozeběhám, dostávám od něj přes ruku, ale jsem z toho venku.

V Mikulandské ulici jsou už lidé volněji. Zastavují se a otáčejí se. Kde je Pavel? Tečou mi slzy, třesou se mi ruce. Brečím a volám jeho jméno. Hledím do Národní třídy a vidím, jak ten tlustoch mlátí svým obuškem na všechny strany a směje se. Kdosi mě chytá zezadu za rukáv, a leknutím se otáčím, Pavel. Táhne mě do jednoho průchodu, v vybíháme do prvního patra, kde se schováme spolu s dalšími třiceti lidmi v bytě paní H.

V naprostém tichu sedíme v jedné místnosti, slyšíme, jak po schodech domů dupou těžké vojenské kanedy. Co chvíli se chodí paní H. podívat ven, co se děje. Přináší otřesné zprávy, že pouštějí na lidi psy bez náhubků. Tři děvčata brečíme, vidím elegantního čtyřlístníka, jak mu tečou slzy po tváři. Po jedenácté hodině večerní jsme z bytu paní H. odešli. Cestou k metru jsme viděli tři velké kaluže krve...

Bylo hrozná hledět do vyděšených tváří lidí ohromených útokem, bylo hrozná hledět na kaluže krve a na zkrvavené kusy oděvů, které pak zůstaly ležet na ulici jako němí, přesto všeříkající svědkové, bylo hrozná pozorovat, jak Češi mlátí do Čechů.

Jak je možné, že vedení našeho státu (anebo města?!?) dalo příkaz k takovému zákroku, jaký proběhl dbe 17.11.1989?

Za pomoci obušků nikdo nikomu socialismus do hlavy nevaláť. Co je socialistického na tom, poslat proti lidem obrněný transportér, který jen anochonásobně zvětlil paniku, která nastala.

Ne, tam už nešlo o rozhánění demonstrace, tam se na příkaz našeho vedení tlouklo do bezbranných, prcháících lidí, do lidí, kteří skandovali „Nebhcoeme násilí“.

Po návratu domů jsem se cítila zoufale bezmocná. Do neděle jsem skoro pořád brečela. Fakt, že se v pondělí zdvíhl takový odpor, mi strašně pomohl. Najednou jsme nebyli sami. Jsem ráda, že se za nás postavilo tolik lidí. Poznala jsem, že jsme se nenechali mlátit sbytečně, že to byla poslední kapka, kterou přetekla číše trpělivosti lidu.

Helena Pelikánová, J.B
Gymnázium Botičská

TAK TO BYLO

(SVĚDECTVÍ DRUHÉ)

Na Albertov jsem přišla asi v půl čtvrté. Tam již postávaly hloučky studentů s trikolórami a květinami. Před třetí čtvrtou na čtyřech prostranstvích rychle zaplnilo. Některé skupinky rozvinuly transparenty, např.: "Akademické svobody", "Nebijte studenty", "Nechceme násilí", "Bez tolerance není dialog", "Chceme Evropu bez politických vězňů". Také se rozdávaly letáky. Jeden se jasně zástupců studentské solidarity, druhý informoval o setkání signatářů petice "Několik vět", které bude 10. prosince od 14 do 16 hodin na Palackého náměstí.

Ve čtyřech hodinách začal projev o významu 17. listopadu. Po něm následoval projev šlena SSM / Jasmického /, který byl často přerušován pískáním a křikem, protože označoval studenty za anachronické a ignoroval situaci, která v tomto státě je. Řečník SSM se několikrát vyjádřil, že hovoří ke všem studentům, tedy i ke těm, kteří nejsou organizováni v SSM. To se většinou účastníků nelíbilo. Potom první řečník namířil shromáždění, aby si uvědomilo, že dialog vyžaduje respektování názorů druhých. Z davu se ozvaly dotazy: "Od koho jsme se to měli naučit?" Také mluvil přímo účastník pohřbu Jana Opletala.

Hovořil také bývalý profesor "matfyzu", akademik Katětov. Posledním řečníkem byl zástupce "nezávislých studentů", M. Klíma. Zdůraznil, že dnes se jedná nejen o přítomnost, ale hlavně o naši budoucnost. Zpívali jsme státní hymnu a shromáždění se vydalo velmi pomalu v průvodu na Vyšehrad. Někteří nesli rozsvícené svíčky, všichni svažovali "Nechceme mrtvé lesy", "Pryč s KSČ", "Svobodu politickým vězňům", "Zrušte milice", "Zrušte SSM", "Pročusíte Rusla", "Masaryk", "Češi, pojďte s námi", "Zrušte STB", "Demise vlády", "Pojit' ven", "Mohorita ven", "Adamec ven". Na Vyšehradě posílali lidé vzadu květiny těm v předních řadách, aby je dali ke hrobům. Opět jsme zpívali státní

hymnu. Lidé se dohodli, že půjdou na Václavské náměstí. Pokračovalo se ve skandování hesel jako "Jakaš ven", "Neumí česky", "Jakaš do koše", "Dejte šaňkům rolničky", "Ať žije CHARTA", "Co svedli Němci svedem taky", "VORNO", "Ať žije HOS". Volalo se na lidi, kteří pozorovali průvod z oken "Češi, pojďte s námi". Na ulici Vyšehradské, naproti gymnáziu Botičské, se lidé zastavili a po chvíli pokračovali v cestě k nábreží. Na nábreží stály tramvaje. Zástup lidí umožňoval pouze vjezd aut z Prahy. Volali jsme na řidiče, aby troubili. Před náměstím Palackého jsme se zeptali taxikáře, jak dlouhý je průvod před námi. Odpověděl, že až k Národnímu divadlu. Za námi bylo tolik lidí, že jsme neviděli na konec průvodu. Při průchodu kolem Národního divadla jsme křičeli "Národ sobě", "Hrajte Havla", "Herci, pojďte s námi". Každý byl nadšen, protože demonstrace byla opravdu početná. Zglnuli jsme na Národní třídu a volali jsme lidi v kavárně SLAVIA "Poďte s námi". U Československého spisovatele jsme skandovali "Pište pravdu", zatímco se do průvodu, ve kterém byli na Albertově shromáždění hlavně studenti, přidávali i starší lidé. Došli jsme až ke Spálené.

Tam asi v deseti řadách stály připravené pořádkové jednotky přes celou šířku Národní třídy. Zastavily čelo průvodu. Lidé v průvodu skandovali "Už vás svedí hrana", "To je váš konec", "Konec strachu", "Přestante se bát". Posedali jsme si na zem a volali: "Máme holé ruce", "Helsinky", "Nechceme násilí", "Máme na to právo", "To jste Češi?", "Ty nás máte chránit!", "Bezpečnost", "Praha není Peking", "Tady není Čína", "Pusťte nás domů", "Svobodu", "Dialog". Lidé v první řadě zastrkávali se štíty policistů květinami. To bylo asi tak od půl osmé do tří čtvrtě na devět. Mezi tím se zpívala opět hymna a spirituál "We shall overcome". Asi v osm hodin jsem se snažila odejít domů. Chtěla jsem projít Mikulandskou ulicí, ale bylo mi v tom zabráněno dvojitým kordónem policistů.

Ve tři čtvrtě na devět přijeli od Národního divadla oprávnění transportéry a rozhřnovacími rošty a s elitními jednotkami. Zároveň začali příslušníci pořádkové policie mlátit lidi na okrajích davu. Dav byl stále stlačován, takže si lidé začali šlapat po nohách. Měla jsem strach, že se za chvíli začnu dusit, že budu umřknána. Lidé začínali brečet. Drželi jsme se za ruce, abychom se nestratili a abychom si mohli nějak v té zoufalé situaci pomoci. Stále jsme křičeli: "Máme holé ruce", "Netlačte", "Pomalu", "Klid". Jednotky nás ztlačily do podloubí mezi jazykovou školou a Mikulandskou ulicí.

V podloubí stály po obou stranách příslušníci s bílými helmami a kopáním, pěstmi a obučky s nepochopitelnou, strašnou brutalitou sediatičky bílí zmatené a zoufalé lidi. Viděla jsem, jak příslušník praštil pěstí do obličeje přesně mířenou ráncou mladou ženu, která po této ráně vykřikla a omdlela. Její společník se ptal, zda je to lidské. Odpovědí mu byl výsměch a výzva "Bězte dál, nebo ještě schytáte další". Podařilo se mi pod ochranou svých přátel proběhnout touto strašnou "uličkou" a zahula jsem do Mikulandské, kde nás nyní zde stojící kordón propustil. Míjela jsem krvácející mladé lidi. Plakal snad každý.

V Praze 19. listopadu 1989

Blanka Hančilová, I.C

DÍVCE A NÁRODNÍ TRÍDY

Milují ten cvrkot ulice,
které se táhne z pupku města až k řece,
kde na rohu stojí v kavárně Slávia studenti
a jejich extravagantní děvčata,
úplně Paříž,
koukají na kosmickou stavbu nového divadla,
kterou nemají ani Japonci.
Jako by smetl staré,
srkají čaj a čekají bohaté kamarády,
kteří zatáhnou grog,
a všichni dohromady mlsají dorty se šlehačkou,
přesně jako staré babičky foukají
do bílé pěny vídeňské kávy.
Ve slunci, v dešti, v sněhu,
pohádkové korzo.
A muzikanti hrají pro všechny za pouhý bůra
zlaté časy svobody,
že mě až zmrázilo
a zatočila se mi hlava,
když jsem ráno vstal a slyšel,
jak to vlastně bylo,
protože chvíli před tím, než se To stalo,
šel jsem s dcerou z nákupu,
pomocně od Pascuala,
maso ze Spálené,
tričko z Máje.
Vyběhli z bistra dřeli jsme tašku,
smáli se a měli jsme prima pocit,
zatímco někde zastrkoval robot kalhoty
do okovaných bot,
stáhl se opaskem,
vzal středověký štít
a gumový klacek,
aby pak šel
a postavil se do šiku

s vědomím síly,
kterou podpořil motorový netvor,
jenž stál za ním,
a když jí mu položila
kytku pod nohy
a zapálila svíčku,
slabomyšlný totál luskl prsty,
takhle,
dívko z Národní třídy,
a pak už jen
políbil tvé kaštanové vlasy
fašismus.

2

PROHLÁŠENÍ PRO RODIČE A VEŘEJNOST

V důsledku brutálního potlačení pokojné studentské manifestace konané dne 17.11.1989 se dnes 20.11. sešli studenti našeho gymnázia, aby vyjádřili rozhodný nesouhlas a protest proti nesmyslnému a v dané situaci naprosto neadekvátnímu zásahu pořádkových jednotek SNB a zvláštních jednotek MV tzv. " Červených baretů ".

V 8.15 hodin se sešli studenti v tělocvičně školy. Nejdříve byla přečtena zpráva ÚV SSM a stanovisko Československé strany socialistické, zveřejněné v Mladé frontě a Svobodném slově, ze dne 20.11.1989. Na základě těchto stanovisek jsme se rozhodli jednat. Po informacích přímých účastníků pátečního masakru na Národní třídě se naprostá většina studentů a velká většina profesorského sboru rozhodla podepsat " Prohlášení studentů gymnázia Botičská ", které vychází z uveřejněného stanoviska ÚV SSM. Tímto se studenti našeho gymnázia přihlásili ke studentské stávce, jejímž cílem je:

- 1.vyjádřit solidaritu s těmi, kteří byli brutálně napadeni a zbiti
- 2.vyjádřit solidaritu se stávkujícími vysokoškoláky a ostatními středními školami
- 3.požadujeme ustavení nezávislé komise, která by vyšetřila masakr 17.11.1989
- 4.požadujeme veřejné potrestání viníků masakru

Podepsaní studenti a profesori doufají v pevnou podporu ze strany všech rodičů. Pokud rodiče nescouhlasí s účastí svých dětí ve studentské stávce protestující proti brutalitě policejních orgánů, je možné nechat děti doma a jejich nepřítomnost zapsat v onluvném listě.

Tento týden nechceme strávit v nečinnosti, naopak chceme jej využít k diskusi o aktuálních otázkách, k ujasnění a utřídění názorů na základě nových skutečností a tím přispět k vyřešení současné problémové situace v našem státě.

Za pochopení a toleranci Vám předem děkují studenti
gymnázia Botičská

Pondělí 18⁰⁰

Vážená paní profesorko,

Blanka mě požádala, abych popsal své zážitky z 20. listopadu, kdy jsem byl na schůzce SRPŠ. Mohu poskytnout jen nedoplňný popis. Od té doby se mi zdá, že uplynulo strašně času a moje posuzování toho, co se dělo, i činů mých spoluobčanů, se změnilo. Je to možná dobře, protože teprve nyní jsem, myslím, schopen chápat reakce lidí, které jsem tehdy potkal.

Do školy jsem přišel unavený, protože jsem se celý den snažil vysvětlit svým některým kolegům na pracovišti, že je nutné společně jednat, že teď nesmíme mlčet. Měl jsem pocit, že nedáme-li najevo náš jednotný nesouhlas, tak jsme dali svůj souhlas k potlačení zbytků naší svobody. Tehdy jsem to asi neuměl formulovat, ale spíše jsem cítil, že musím všude přesvědčovat lidi k jasnému protestu.

Tehdy jsem si myslel, že musíme protestovat proti brutálnímu zásahu jednotek MV a parašutistů. Dnes bych zásah charakterizoval jako podlý a provedený jednotkami ÚV.

S obavami jsem šel do Vaší školy. Máme 3 děti a s programy schůzek SRPŠ má špatné zkušenosti. Vzhledem k tomu, že jsem cholerik, velmi často jsem na nich nebyl schopen přijímat dvahy pedagogů s klidem. Bál jsem se toho, i když jsem si šel sednout do Vaší třídy. Trošku jsem však doufal, že by to ten den přece jen mohlo dopadnout lépe.

Po Vašem úvodu a po vylechnutí paní ředitelky jsem si myslel, že bude snadné požádat rodiče, aby se rozhodli k jasnému postupu proti ÚV o absolutní ovládnutí nezvládnutého zbytku národa.

Po přečtení textu, který jsem měl připravený z práce a jenž jsme prosedili u nás na pracovišti, jsem byl ale zklamán vystoupením části rodičů. Z jejich vystoupení vyplývala skutečnost, že se nezamysleli nad tím, co se stalo a jaké to může mít důsledky.

Je zajímavé, že to byli muži, kteří nešli jasno v tom, co je potřeba udělat. Většina formulací jako by odrážela nevíru v jakékoliv možné změny. Ne to, co je správné, ale to, co je výhodné. Nevím, jak je možné, že snad všechny ženy jasno měly. Je to snad tím, že muži se cítili našimi dětmi zahanbení a nebyli schopni se s tím ještě vyrovnat. Ženy vystoupily odvážněji a byly ochotné použít tu naši chabou výzvu na dalším shromáždění.

Protože jsem prakticky založený a protože jsem podcenil význam toho, co se dalo, nepovažoval jsem za nutné pamatovat si jediné jasno rodičů. Dnes toho trochu lituji. Ale pro nás všechny to není velká chyba. Jak vidíme, vývoj společnosti po tak dlouhé době, kdy se nic nedělo, staví před nás stále problémy, na kterých se diferencujeme. Je tedy dost času. Budeme stále testováni a tím rozlišováni. Je možné dobře, že dáme malou váhu na to, jak jsme se chovali v tak vypjatých chvílích. Mám starším bude dlouho trvat, než se dopracujeme k tomu, kam došel pod Vaším vedením stávkový výbor. Ten bude moci vést i ostatní studenty, aby si ujasnili, že o demokracii je nutné usilovat denně. Naučí se poslouchat druhé, snad i diskutovat. Bude to pro ně velmi důležité.

Nepřeju Vám zažít znovu to, čím jste prošli, ale kdybych byl učitel, tak bych byl na své svědence hrdý. Já jsem byl jimi nadšen.

30. listopadu 1989

Váš

Hančil

Přečtěte si

Hlas ruského spisovatele

V těchto historických listopadových dnech se Češi a Slováci znovu stávají pro Rusko příkladem lásky ke svobodě, příkladem trpělivého štoku na totalitarismus. Jsem téměř přesvědčen o tom, že váš 89. listopad se obejde bez obětí a násilí. Naneštěstí, u nás to bývá naopak - ruské listopady mají barvu krve. A když krev teče jako řeka, svoboda se začíná měřit na litry, jejími idoly se stávají kati.

Odpovědná řádění noci, která uspořádala 17. II. 1989 zkoušku teroru, obyvatelé Prahy prokázali, že jejich silou je čest, svědomí a důstojnost. Naxi králové strany, pseudomarxisté, úplatkáři nemají nejmenší právo vést lidi, kteří mají ideály.

Dobře si pamatuji léto 1968. Bylo to léto nadějí nejenom pro československý lid, ale i nadějí pro ruskou inteligenci. Byl jsem tehdy univerzitní student. Četli jsme 2000 slov. Dobře jsme znali jména Dubček, Otto Šik, Karel Michal, Václav Havel... Věřili jsme, že Češi a Slováci první obnoví lidská práva ve své zemi. Ale tanky s rudými hvězdami přejely svými pásy vaši svobodu a vaše naděje. Čest ruského národa se pokoušelo zachránit několik důstojníků, kteří v Praze spáchali sebevraždu na znamení protestu proti násilí své vlastní armády. Ale jejich výstřelky nikdo neuslyšel a jejich jména se tají dodnes.

Ale David je vždycky silnější než Goliáš.

Pro Rusko se násilí spáchané na Československé republice změnilo ve vlastní všesměrnou fiasko. Spolu s ideály socialismu utrpělo porážku nejdříve svědomí a pak i síla národa. Tak začal proces sebezničení země. Takovým barbarickým způsobem začal národ odvrhovat brežněvovský režim.

V tomto sebezničení jsme opravdu uspěli; nenajde se sto metrů silnice, na které by nebyly jámy a praskliny, každý druhý telefonní automat je rozbitý, dokonce v Kremle jsou rozbité lampy. Zaujímáme první místo ve světě v počtu potratů a dohnali jsme Švédsko v počtu sebevražd. V zemi je rozklad. V současné době tam, kde jsem se narodil, na dělnickém Uralu, dostává člověk měsíčně na listky 400 gramů salámu a jediný kousek mýdla. Národ je ponižený, uražený a rozhořčený. Zkrátka, naše přítavba je dítětem bídy a rozkladu.

Když jsem spatřil vaše obchody, a to bylo všechno všude před 14 dny, pomyslel jsem si, že tady jsou změny nemohlé. pomyslel jsem si, že tady má občan ucpána ústa místo roubíkem salámem, že sytost zvítězila nad duchem.

Ale změnil jsem se.

Češi ukázali, že jim je jako dřív ze všeho nejdražší ideál svobody, ideál lidských práv... Zkrátka vaše listopadová revoluce je dítětem důstojnosti a cti.

A to je krásné.

Jenom udělejte všechno pro to, aby nezvítězilo švanění. Ať vítězí nikoliv krásná gesta na Václavském náměstí, ale činy. A buďte bdělí! Mocenské násilí se nesmí stát lidovým násilím.

Tři barvy vaší vlajky se nesmí slít v jednu barvu - rudou.

Anatolij Koroljov
23.11.1989

Týden po

(viděno zvenčí)

19.11.1989, neděle

Ležím v pokoji, telefon zvoní. Vždy se k němu hned pítím, abych byla první, kdo ho vezme, ale teď ležím dál. Je mi jedno, co se děje. „Helenko, máš telefon,“ volá máma. Líbá se zvedám, beru si sluchátko.

Spolušák, který také zůstal v kotli pátečního masakru, mě informuje o studentské stávce. Nevěříš. Nevěříš už na nic, nicméně souhlasím s tím, že všichni přijdeme do školy a něco dřív.

Zavěším a přemýšlím nad jeho hlase. Měl úplně jiný hlas, než dřív jindy. Byl prásdný, byl prochnutý hroznou skuteností, byl to hlas šedesátiletého člověka. I já se cítím hrozně stará, připadáš si, jako bych prošla dvě světové války, všechny hrůzy světa. A přitom to byla „jen obyčejná“ manifestace.

Manifestace. Chtěli jsme jí mimo jiné vyjádřit nespokojenost se zásahem fašistů proti studentům ve třicátém devátém roce. A teď? Teď mlátí naši do našich. To je ještě horší.

Jsem úplně prásdná, vypuštěná. Už ve mně nebylo nic!

20.11.1989, pondělí

Přicházím do školy. Všichni živě diskutují o pátku. O pátku, který většina z nich neprošla. Míchají se ve mně dva protichůdné pocity. Jak o tom mohou „tak zasvěceně“ diskutovat, když nikdo, kdo to neprožil, nikdy nepochopí a neuvěří. Na druhé straně je má hrozná ráda, že se postavili za nás za všechny, kteří jsme byli brutálně napadeni Čechy.

Diskuse v tělocvičně, různá prohlášení. A skoro všichni jsou s námi.

Odpoledne demonstrace. Sraz se třídou pod Orlojem, společně jdeme na Václavák. Všichni skandují, snažím se taky, ale pořád ještě mi to nejde od srdce jako v pátek. Teprve po hodině a půl se odvažují a splývám s davem.

Přesto však se stále ještě bojím jít v žele průvodu, když jdeme po nábrží se skandováním „Na Hrad“. K Mánesovu mostu se už vůbec nepřiblíží. Mám strach, že budu davem vtlačena na most, který pak z obou stran uzavřou kordony „bílých helem“ a brutální zákrok se bude opakovat. Odcházím domů se strachem, že se „něco“ stane.

21.11.1989, úterý

Sedíme v tělocvičně. Máme informace, že se bude střílet. Všichni máme strach, doporučujeme, aby nikdo nepochodil na Václavák, tím spíše, aby se nenechal strhnout davem a nešel na hrad.

Zůstávám v budově gymnázia na noc, abych pomohla stávkovému výboru. Skoro celou minulou noc nespali - telefonáty, mylná hláška, že se ke škole blíží policejní jednotky, které chtějí školu „vyrabovat“.

A tak spolu se čtvrtáky jsem vzhůru do čtyř hodin. Noc byla celkem klidná, málo telefonátů.

22.11.1989, středa

Jsem jak praštěná polena. Půl druhé hodiny spánku mi zcela zjevně nestačí. Opět čtení prohlášení v tělocvičně, diskuse ve třídách.

Na studenty už padá únava z předávkování informacemi. Musí se něco dělat. Všude je nervozita. Stále se čtou prohlášení. Nápis vyložené po ulicích, v metru, v obchodech: „Připojujeme se ke stávce“, „Souhlasíme se studenty“.

Je to skvělé, že se připojuje stále více lidí, dokonce i usílci ze Slovenska. Jen aby nám to k něčemu bylo. Zatím se byl úplně žádný důležitý pořádek.

Večer další demonstrace. Na Václaváku je plno. Víbec se nemůže z metra. Procházím tedy do Vodičkovy. Bez lanca. Musím o dvě ulice výš, pak teprve jsem na Václavském náměstí.

Lidé jsou perfektně ukázněni: „Pusťte sanitku,“ skanduje se. A dav se rozeskupuje, aby lékařská pomoc mohla být poskytnuta co nejdříve.

23.11.1989, čtvrtek

Hrozná otupilost. Studenti ze stávkového výboru jsou unavení, v noci byly nějaké problémy.

Prváci a druháci uklízí posazek, starší ročníky dávají do pořádku třídy. Musí se něco dělat, jinak se už všichni zblázníme.

Přináším zprávy. Přidalo se k nám osmdesát soudců z devadesáti z Městského soudu. To je úspěch. Hlasujeme, zda souhlasit s deseti podmínkami SSM, nebo se sedmi podmínkami vysokoškolských. Většina je pro vysokoškolské.

Mnozí lidé souhlasí se studenty, nicméně stále odtáhnud slyším: „Já kdybych měl pendrek, tak do těch studentů mlátím taky!“

24.11.1989, pátek

Ti, kteří aktivněji spolupracují se stávkovým výborem, jsou už úplně vyřízení: modré kruhy pod očima, pobledlé tváře... Ve škole diskuse o současně situaci, doma rozhlas a televize, přijdou rodiče a začíná to znovu. Odmítám rozhovory s rodiči. Přijímám pouze potěšitelné zprávy, jak mohutně se přidává ČKD či jiné závody.

Nervový otřes, z minulého pátku je ten tam. Přes všeobecnou únavu panuje výborná nálada. Bude víkend, všichni si trochu oddecháme, abychom byli silní na Generální stávku 27.11.

Po polední dostalo gymnázium návštěvu „shora“. Nálada je pryč. Smutně odcházíme se školy.

V sobotu donáším do školy příspěvek - svědectví o pátečním masakru, dovídám se, že problémy jsou zalehnány. V neděli uklízíme učebnu 35, stávkový výbor se balí, všichni se těší na pondělí.

Helena Pelikánová, III.B

Práva z PALACHOVA náměstí

Litopis na FF UK - s nejen tam

Prolog - 17.11. 1989

Naděje má jméno Albertov. Transparenty, vlajky, zvědavost i netrpělivé očekávání. Tribuna a představiteli studentů /Pajerová, Klíma/, svazků i pamětníků.../historie se opakuje/. Strhující projev akademika Katětova - je to snad další příslušník zmanipulovaných a emocím podléhajících mas?

Konečně se nemluví k masám, ale lidem. A to, co zůstávalo tak dlouho nevysloveno, zní v mnohohlasých, spontánních refrénech skandovaných hesel.

Den končí v zapálených svíčkách a probuzený dav se dává do pohybu. Malé zaváhání na křižovatce (jako už tolikrát předtím), které je však brzy ukončeno burácivým "Napoleón doleva!" - "Nejdřív Vyšehrad, potom Václavák!"

Hymna; Ach, synku, synku; We shall overcome - a vyšehradské zdi, Mácha i svatý Vojtěch mlčky naslouchají ve chvíli, která je předzvěstí dalšího Šemíkova skoku: "Václavák, Václavák!"

Lidský had získává cestou další příznivce a postupně zaplavyje okolí starobyklého Líbušina sídla. Vnielavova, Vratislavova. Výton. A pak Vyšehradská ulice - okamžik strachu a poznání. Tady poprvé stojí kytky proti štítům. Zpěv a otázky proti slovestnému mlčení. Zatím jen mlčení.

Nábřeží - "Češi, pojďte s námi!" A většina z nich opravdu jde. Ti, co průvod sledovali z oken, ti, co šli původně opačným směrem.

Národní třída. Mávání z oken divadla, které kdysi věnoval národ sám sobě. "Hrajte Havla!"

To, co následuje, mělo být jevištěm bez publika. Všichni přítomní se změnilí v herce a zápletka neznámého scénáře spěje k nemilosrdnému vyvrcholení. Původně plánovaná nechutná aktovka však nekončí zatažením opony, a žalující diváci a nekompromisi kritické se zvedají přímo z prken kruté, hamletovské scény. Zbývá vyslovit jméno režiséra, který vše řídil ze zákulisí. Ale kdy už to bude?

Intermezzo - víkend ve znamení svíček, láživých zpráv a rozhodnutí. V neděli vzniká na kolejích Větrník stávkový výbor. (Pod okny 4 suta SNB.)

Dějství první

Pondělí 20.11. 1989

Akademická půda přijala matefsky všechny, kdo přišli, aby jí vrátili akademičnost. Posluchárny se proměnily v improvizované redakce, chrlicí nepřetržitý proud prohlášení. Plakáty a letáky zde dostávají podobu, která vzápětí upoutává pozornost kolemjdoucích na nárožích a sloupech metra. Rozpačité monology na seminářích vystřídaly bouřlivé debaty v hlavní posluchárně. Dříve šli později jednotliví řečníci začínají chápat, že účelem dnes není bravurní řečnická předstrelka na intelektuálské úrovni, ale co nejrychlejší řešení situace.

Nakonec se však uplatní stylistická dovednost a snad i trocha

té psychologie - obojí ve službě dobré věci:... myslíme teď nejen na naše problémy, ale i na mnohá, před čím oficiálně přivíráme nebo docela zavíráme oči: na dělnice a dělníky, pracující v podmínkách urážejících lidskou důstojnost, v textilkách, konzervárnách, ve slévárnách, v dolech i jinde, myslíme na mladé rodiny bez bytů, na důchodce, na špinu korupce a stínové ekonomiky, na nezaseklušené privilegie mocných."

V plném pracovním naražení mezi jednotlivými výjezdy "do terénu" se dovídáme stanovisko vlády: "Souhlasíme s opatřeními, které měla za cíl obnovit pořádek, chránit majetek a životy občanů." Bez komentáře.

Vláde naštěstí není celá Praha. A Praha stojí na straně studentů-- "dětí". A na Václavském náměstí zní poslední zvonění stotisíce klíčů.

První noc na PF studenti prohráli. Děkan, spolu s "kolegy v zeleném", zamyká budovu a ty, co neodešli, nechávají spát venku.

Úterý 21.11.1989

K prohlášení dělníků, soudců a lékařů se přidávají středoškolaři /Botičská samozřejmě už od pondělka/. Ať šijou!

Vláda postupně mění názor a pan ministerský předseda jedná s představiteli občanských kruhů. Ze PF se jednání zúčastnili /upřímně řečeno - bez pozvání/ předseda ČZV KSC Zdeněk Veselý a předsedkyně FV SGM Pavlína Kupová.

Na fakultě nízký rozdíl mezi dnem a nocí. Klapot psacích strojů /xerox nedal děkan k dispozici/, nepřetržitý provoz místnosti s občerstvením, noční hlídky, modlitebny, zdroj informací z oficiálních i nezávislých zdrojů, besedy s osobnostmi našeho veřejného a kulturního života, především s těmi "dočasně" umlčenými.

Vivat academia, vivat profesores! Většina kantorů je s námi. Kate-dre anglistiky vyslovuje podporu jednoznačně a jednoznačně. Thank you very much! Yours /forever/ students.

Odpoledne přichází varování z Měr. divadla - u Prahy jsou tanky! Nechoďte na Václaváki! A reakce studentů na všech VŠ? Horečné malování plakátů, telefonáty, vyvolávání - vše ve jménu jediného heala - Zdeněk nešlil! Díky tomu mohou znít na Václaváku Waldemarovy a Martiny písně - dnes poprvé!

Středa 22.11.1989

Život fakulty má dnes společného jmenovatele číslo jedna - pře-svědčit dělníky! Hlavně ČKD a venkov! Na všude se setkáváme a pocho-pením. Brány některých podniků zůstávají tvrdošíjně zavřené, stejně jako oči jejich vedení.

Stěpán jedná s kardinálem Tomáškem, Kavčí hory se zatím marně vzpírají zásahům "vyvolených" /důkazem je nevydařený přímý přenos z Václaváku/. Ke studentům se přidávají nové a nové organizace.

Čtvrtek 23.11.1989

Pískot v ČKD, ustavení "Sdružení nezávislých novinářů". Zoufalý boj proti provokacím. Po rušné noci se nakonec podařilo nevídané le-táky odstěhnout. Ještě zdaleka není vyhráno.

Pátek 24.11.1989

Zasedání pléna ÚV KSČ; studenti mexitím demontují zprávu o ukon-

čení stávky, hlavně nepodlehnout únavě - nejdůležitější proti ní je nová dávka "václavského" elánu /dnes s Dubčekem, Čáslavskou, Havlem, Chremstovou, Kocábem.../. Netrpělivé čekání na večer. A pak? Těžko popsatelná radost - DEMISE! V televizi se objevují první pravdivé záběry.

Sobota 25.11.1989

Studenti, neodjíždějte na víkend! Fakulta vás potřebuje./Škoda, že tato výzva nepronikne k těm, kteří se v houlech začali vytrácet už ty pondělí ráno./ Brigády v nemocnici, úklid fakulty, a stejně jako během týdne, klepot strojů až do pozdních/nebo napesk časných/ hodin. Odpoledne happening na Letné.

Nežele 26.11.1989

Znovu Letná, znovu zápas s provokacemi. Stávka vysokoškoláků a divadel nekončí.

Dějství druhé

Pondělí 27.11.1989

Dvě hodiny jednoho velkého vítězství. Ale zdaleka ne konečného. Vyslovení nedůvěry děkanovi, jednání na jednotlivých katedrách. A pak samozřejmě - Václavák.

Úterý 28.11.1989

Bouřlivé diskuse o tom, jak bude vypadet nová PF s novými lidmi. Volby do studijních a personálních komisí, materiálně - techn. požadavky /hlavně - xerox!/. Vytvoření akademické rady - naše alma mater získává zpět alespoň část své slavné minulosti.

Lenina ve výklenku nahrazuje T.G.Madžaryk.

Středa 29.11.1989

Posluchárny přeskočí ve švech. Nejzajímavější je pro všechny Machovcova přednáška o Madžarykovi.

Pan sochař Zoubek věnuje fakultě masku Jana Palacha a vzrušenou atmosféru studentských jednání nahrazuje na chvíli harmonie tónů z Hudečkových houslí.

Čtvrtek 30.11.1989

Výzva děkanovi a celému vedení - žádáme odstoupení. Horko je i na jednotlivých katedrách. Česká literatura bude konečně osvobozena od "kovského" dogmatismu. Jak dlouho ale bude trvat, než se vyplní bílá místa v edičních plánech i školních osnovách? Kdo dopustil, že literatura 60.let prakticky přestala existovat?

Po nahřtém dni všichni vítějí vystoupení Yo Yo Bandu. Ani během koncertu se však nezastavují psací stroje. Přednost má tentokrát Prohlášení k dělníkům a rolníkům - jde o rolníky a jejich sjezd.

Pátek 1.12.1989

Pročkáni nabízejí své funkce /až na výjimky/, děkan jako poslední - jakoby mimochodem - také.

Sjezd rolníků skončil přes všechny agitace katastrofou. Odmítnutá

lístky do ND nakonec využívají studenti. To je ale dost malá útěcha.

Víkend

Nedopustit opakování Pekingu a věřit ve zdravý rozum a slušné lidi.

A pak? Dočasně povstavení, sklesnutí a nová neštěje - každý, kdo sleduje zprávy, jistě rozumí.

V přestávkách mezi televizí, lepením plakátů a Krylovými písničkami volíme nového děkana. Favoritem je Prof. PhDr. Fr. Černý, DrSc.

Gymnazisti, vydržte, jsme s vámi.

Za FP UK

Dana Zahradková

Kudy, kam?

esej

Co se stalo 17. listopadu 1989 a jak postupovat dál?

To jsou dvě otázky, na které cítím potřebu odpovědět, vyjasnit všechny okolnosti historického vývoje a upozornit na chyby, které nesmíme opakovat. Události okolo 17. listopadu nejsou pochopitelně přímou příčinou, ale spíše záminkou, která rozpoutala lavinu současných událostí, podobně jako atentát na Františka Ferdinanda.

Kofeny vystoupení studentů, umělců a dělníků sahají hluboko do historie, jejímiž uzlovými body je rok 1948, 1968 a nepochybně /ať už vývoj bude probíhat jakkoliv/ rok 1989, 17. listopad.

Nezodpovězené, nebo až příliš jasně zodpovězené otázky, uniformita názorů, potlačování osobnosti vedly až k demoralizaci národa - k morálce typu "vepřová, knedlík, zelí". Bílá místa na mapě historie, podivně mlčící oči starších a zároveň sebezjisté odpovědi "kompetentních osobností", nevytrhly drápky otázek zarytých pod kůží. Kdo přijal Gottwaldovi šepici, proč se vrátil Karel Gott, kde se v učebnicích dočteme o Jakubu Demlovi a co měl znamenat podivný hlas Dubčekův, když přijížděly tanky? Samé otázky, na které je lepší se neptat, protože odpověď by mohla být velice nepřijemná.

Vždy nás učili, co si máme myslet, ale ne jak. Právě tento bod politiky strany je uzlovým bodem procesu a kladnou zpětnou vazbou: Myslíš jinak, než je vhodné, dostaneš se vyučenou. A následovně otázka, proč byli postihnuti ti, kteří mysleli jinak. Vracíme se tak do uzlového bodu spirály, po které naše společnost klesala stále hlouběji do morálního úpadku. Nemorální společnost, to je ideální prostor k manipulaci a bezpráví. Ovšem společnost není nikdy dokonale homogenní, pouze se k tomuto ideálnímu stavu přibližuje. Vždy je ve společnosti přítomna:

A) Intelektuální elita

Ta má nejlepší přístup k informacím, schopnost zamostatně a kriticky hodnotit realitu. Proto strana důsledně potlačovala projevy této elity, snažila se ji konformovat a demoralizovat.

B) Mladá generace

Ta se teprve vyvíjí, a tak stojí téměř na počátku spirály a děsí ji pohled k jejímu konci. Zákonitě odmítá a snaží se něnit vše staré. Proto strana napřela všechny síly k "vychovně" směřující k uniformitě. /Jestliže hovořím o straně,

ma tu na mysli její vrcholné struktury, v jejichž rukou je moc a ideologie, nikoli armádu pozitivních komunistů, kterých se nikde na nic neptal! /

Strana, s^{il}dobře vědoma výše uvedených skutečností, byla připravena násilím potlačit jakýkoliv nekomfortní projev těchto skupin, a to jak morální, tak i fyzicky.

Mezi částí obyvatelstva projevila otevřený nesouhlas s politickými tlakem, překrucováním informací a persekucemi, s celkovou hospodářskou, kulturní a ekologickou situací. Strana im-

obilní a neschopná ji řešit politickými prostředky, se uchýlila k fyzickému násilí. Pravda je bílá, máfi 80 cm a bolí- to byla pozice KSČ. Strana byla přesvědčena, že bitím dokáže vyvolat strach a zlikvidovat tak situaci, která se vytvářela po dlouhých 40 let.

Vycházela z krajně zjednodušeného a nedialektického modelu člověka jako primitivního mechanismu, kde

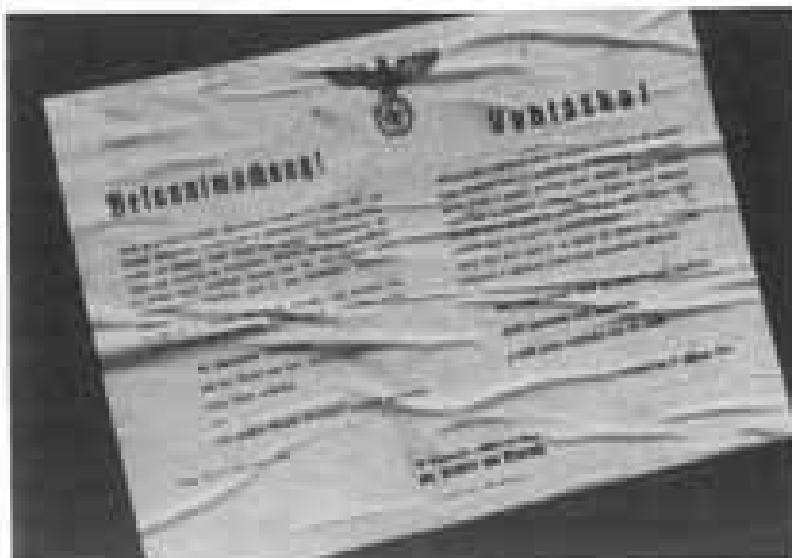
stlačení jedné páčky vyvolá předvídatelné procesy / model " ideální společnost " /:

bití → strach → ústup

Ovšem člověk je bytost nasmírně složitá a rozporuplná, musíme proto počítat s celým nástupem psychologických faktorů: strach, důstojnost, odvaha, nenávisť, obecná morálka, hrdość, pomílení, vlastenectví.

Celá situace tedy vypadala asi takto / samozřejmě zjednodušeně / : Po celý svůj život jsme vychováni na dogmatických principech směrem k bezmárové jednotě, každý projev vybočující z řady je buď potlačován, nebo není vůbec akceptován, což vyvolávalo v jednotlivci odpor, který byl zatím účinně spoután strachem. Strach, jako pocit člověka nedůstojný, posiluje nenávisť, a ta spolu s morálními principy dává sílu vystoupit proti proudu. To je kulminační bod k prvním demonstracím. Vyšli jsme do ulic a byli jsme zbiti. Na čas se všechno uklidnilo, ale vývoj pokračoval skrytí. Stále více lidí pokračovalo onu neviditelnou hranici, kdy sloba převyšuje strach. Tento proces se opakoval bez podstatných kvalitativních změn asi čtyřikrát. Policejní represe nabývaly na síle, výjimečně byly takticky zmírněny (pokud lze vůbec o nějaké taktice hovořit). To ovšem byla záležitost několika tisícových skupin (minimálně válně). Protože většina národa setrvala v atmosféře strachu a neinformovanosti. Násilí se tedy stupňuje a zatím vše funguje alespoň načas podle jednoduché rovnice:

bití → strach → ústup.

Ovšem přichází 17. listopad. Do ulic vyšel statisícový dav převážně mladých lidí a studentů. Z Vyšehradu se vydává do centra Prahy, kde prožije noc hrůzy. Narůstá odpor, nenávisť, protože důstojnost člověka je pošlapána nelidskými metodami pořádkových jednotek. Z tohoto nárůstu kvantitativních znaků vykrystalovala nová kvalita naší city podporujícími nečinností, jako je hrůza a ponižení, převládají psychologické faktory vedoucí k jedmání. Přes velký strach z možných následků studenti a umělci stávkují, manifestují statisícové davy, připojují se sdělovací prostředky, podporují je dělníci. Dal se do pohybu proces, který už nelze zřetelně zastavit. Paradoxní ovšem je, že komunisté utrošili na nepochopení a nezálosti vlastních straní.

Napsal jsem stručnou zprávu o chybách ve vývoji naší společnosti, tak jak je vidím především z hlediska současných událostí. Chci říci a domnívám se, že my všichni, ve skutečně demokratické a svobodné společnosti. Snažme se proto vyvarovat minulých chyb:

1) Dělme se napříště pouze na schopné a neschopné, morální a nemorální, bez ohledu na politickou příslušnost a původ. Mám tu na mysli zejména případnou perzekuci postivých členů KSČ, to by se totiž zrcadlově zopakoval vývoj posledních 40 let.

2) Sudme lidi podle jejich činů. Kdo se provinil proti člověku, nechť je potrestán. Proti myšlenkám se provinil nelze, protože samy o sobě nepůsobí dobro, šli zlo, tyto kategorie jsou pouze výsledkem činů.

3) Odhalme principy, pomocí jichž se neschopní dostávají k moci.

4) Nikdy netvrďte, že máme pravdu, pravdu můžeme pouze hledat. K tomu nás jsou nápomocni všichni, kteří tvrdí, že se mýlíme. Za pravdu můžeme pouze bojovat, ale nikdy ne pro pravdu zabíjet.

5) Ohlídejme si lidi, kteří posluhují, jsou neúčinní a nebezpeční. Hledejme lidi, kteří slouží, jsou ryzí a užiteční.

6) Přes veškerou svobodu a demokracii budme intolernantní k intolernanci, likvidujme v zárodku všechny projevy falšismu, stalinismu a demagogie.

7) Hledejme a přiznejme své omyly, než nám je ukáže někdo jiný. Zatajený omyl se stává zločinem.

8) Přes všechnu pfiisnost si odpouštíjme na základě citu pro právo a spravedl-
nost.

9) Mějme se rádi.

10) LIDI, NENECHME SE UKECAT !!!

Michal Verner, IV.5

Z UPSILONKY DO BOTIČSKÉ JE TO BLÍZKO (A NEJEN OSMNÁCTOU)

Více než deset dní, které otřásly tentokrát Prahou a pak i celým Československem, patří ve chvíli, kdy čtete tyto řádky, už historii. A Vy, vážení studenti a kolegové, ani my, kdož toho pamatujeme přece jen o něco víc, na tuto dobu nemůžeme už nikdy zapomenout. Protože i tady a teď se tvoří dějiny.

Probíhal pátý den stávky vysokých a středních škol a většina divadel, únava z těch maximálně náročných a vzrušujících dnů už na nás všech byla znát, ale pořád platil slib, že k Vám do gymnázia přivedu někoho z divadla Ipsilon, které sídlí kousek od obchodního domu Máj, u stanice metra Národní. Právě tady je domovská scéna výborné herecké, muzikantské a pěvecké party lidí, mezi něž patří například Jiří Lábus, Oldřich Kaiser, Martin Dejdar, Marek Eben, Petr Popelka, Mirek Kořínek, Jiří Schmitzer, Lenka Teršerová, Jarka Kretschmerová, Jana Synková, Marie Durnová a mnoho dalších, kteří v těch pohnutých dnech jezdili po vlasti, do měst a továren, často pracně a složitě přesvědčovali o správnosti naší věci všechny ty, kteří byli ochotni s nimi hovořit nebo je alespoň vyslechnout. Každý večer se pak divadlo měnilo ve fantastický diskusní klub s hosty nejrozumnějších profesí, ale vždy moudrých hlav. Slib přivázt Jana Schaida mezi Vás byl v díle už od úterka a já jsem věřila, že on své slovo jako vždycky dodrží. Pracuji jako nakladatelská redaktorka už dvanáct let a vážím si toho, že k "mým" autorům patří i tento ncoobyčejně skromný, přátelský, odvěšný a cílevědomý člověk a kumštýř, herec, režisér, autor původních her i adaptací, který Ipsilonku - správně Divadelní studii Ipsilon - v roce 1963 založil ještě v Liberci. Má za sebou moc práce, vždycky novátorské, experimentální, zajímavé - v Praze jsou první scénou, která hraje Kafkovu Ameriku, a při oblíbených večerech na přidanou uvítali na svém jevišti jako první po letech Martu Kubišovou. To jen blíž k tomu, co jsem o Ipsilonce při představení Jana Schaida a Petra Popelky, který přišel za divadelní stávkový výbor, nestačila na besedě u Vás ve škole připomenout. A taky to, že zatím poslední kniha Jana Schaida se jmenuje OS očima navrch hlavy aneb Jak jsem byl hloupej", vyšla před několika dny a vypráví o studentu jedenáctiletky v padesátých letech (Schaid se narodil v roce 1936), který, tak jako Vy dneška, prožívá, hledá a objevuje krásu i trápení li-

vota, konfrontuje tehdejší názory s pozdějšími kompromisy, a zve tak své čtenáře k bezvadnému zapřemýšlení si.

My jsme k Vám do Vašeho stávkového štábu dorazili ze štábu nakladatelsko - divadelního a čítali jsme tu stejnou atmosféru víry v dobrou věc. Přišli jsme všichni i jako rodiče, a tak Vám i teď ještě dodatečně k tomu všemu, co jsme řekli, ukazujeme:

Vaše čistá srdce a nedstupná rozhodnutí nás narovnaly zde, jež byla za těch dvacet let mírně ohnutá. Ukázali jste čestnou cestu a my Vám za to děkujeme! Brzy nepřehledanou: buď v divadle Ypsilon, nebo nad stránkami dobré knížky, kterých teď jistě už bude dost.

Učení je někdy i mučení,
ale teď už víte jistě, že
právě Vás, vzdělané lidi,
bude naše zem
moc a moc potřebovat!

Marie Bělíková

dr. Marie Bělíková,
redaktorka současné prózy,
nakladatelství Československý
epicovatel.

rozhovor

Dne 26.11.1989 jsme pořádaly o rozhovor posluchače 5. ročníku filosofické fakulty UK, Petra Fouska.

1. Jak se stavíte k současné vnitropolitické situaci?

Souhlasím s přeměnami, které se dějí, ale bude nutné počkat na další vývoj, kdy se vykrystalizují jednotlivé politické směry. Po předložení nějakého konkrétního programu bude možné se v nastalé situaci orientovat.

2. Souhlasíte s tím, že se ke stávce vysokoškoláků připojili i středoškoláci, tedy čtrnácti až osmnáctiletí mladí lidé?

Myslím, že je to správné, ovšem s výhradami k prvním a druhým ročníkům, nechci je urážet, ale myslím, že nejsou schopni plně chápat dosah těchto problémů. A právě tyto mladým lidem je třeba tuto situaci nejvíce osvětlovat.

3. Co si myslíte o masakru v pátek 17.11.1989?

Průvody a demonstrace, které neničí majetek a neohrožují okolní hodnoty, mají právo na klidný průběh. Můžeme doufat, že budoucí zákony tyto situace přesně vymezí.

4. Jak probíhaly první dny stávky u vás na fakultě?

V sobotu se vytvořil stávkový výbor v podstatě spontánně. Ke koordinaci s ostatními VŠ došlo v neděli. V pondělí se konalo shromáždění studentů fakulty, kde bylo rozhodnuto hlasování držet stávku až do splnění požadavků.

5. Jak si myslíte, že to všechno dopadne?

To je těžká otázka. Vývoj v socialistických zemích není veden pouze vůlí obyvatelstva, ale objektivní nutností (pokračovat v dřívější politice by vedlo k hospodářské katastrofě). Tato skutečnost brání návratu k bývalým poměrům. Můžeme doufat ve vytvoření společnosti více pro člověka.

Děkujeme za rozhovor.

Helena Pelikánová
Monika Lauterbachová
J.B

Sametový měsíc

(viděno zevnitř)

17.11.1989 - pátek

Mezinárodní den studentstva = dnešní povolená manifestace, připomínající události před padesáti lety.

Já ji bohužel nestihnám. V 17. hodin musím být na Vltavské, kde Šarka Honza, společně jdeme vyzvednout hudbu na předtančení, kterou budeme v neděli stříhat a upravovat.

Vracím se domů na rodinnou oslavu otcových narozenin. Sedíme všichni v jídelně, zpíváme, povídáme si a je nám moc hezky.

Schválně si jdu pustit televizi - zpráva o manifestaci dopadla podle mého očekávání / jako všechny ty předchozí - kolik už jich asi bylo ? / a vyzněla tak, že několikatisícový proud lidí byl na Slavíně stržen "živly" a pokračoval dál již v nepovolené manifestaci. Ani slovo navíc.

Nic víc neřekli / samozřejmě zprávu podali jiným způsobem / ani na Prase 3, takže jdu klidně spát.

18. - 19.11.1989 - víkend

Během soboty začínají probleskovat sem tam nějaké zprávy, ale nechce se mi věřit. Večer jdu klidně na diskotéku, teprve když se v noci vracím domů setres a od lidí slyším o včerejšku, dokonce o smrti nějakého studenta, začínám mít strach o své kamarády, kteří tam byli. Na Kačerově nějaký pán křičí, co se včera dělo, a že zítra se u koně koná pietní manifestace za zabitého studenta. Doma čekají rodiče, kteří celé odpoledne a večer, kdy jsem nebyla doma, poslouchali rozhlas, a o všem mi vyprávějí. Je noc, nevím, co mám dělat, co si o všem tom mám myslet, ničemu se mi nechce věřit. Tožná není možné, to se nemohlo stát, to není pravda !

V neděli dopoledne přilítne Blanka a dopisem pro Katku, aby se dostavila na schůzku ke Míše Šulové. Dopis psal Michal, zmateně, vůbec nic nechápe a Blanka a já máme přijít k Michalovi Vernerovi.

Jdu volat Michalovi, ten nervózně odpovídá, že dělá fotky, nic prý mi po telefonu vysvětlit nebude, až přijedu za ním a počti telefonem. Je asi 12 hodin, jsem naštvaná, vůbec nevím, co si mám o tom všem myslet, a teď ještě navíc máme v době schůzky u Michala Verneru nahrávat hudbu na předtančení.

V minutě se ale rozhodou toto zrušit, volám strajdovi, že nepřijedu / bylo mi ale řečeno, že on je stejně celý den pryč, snad na Václaváku /.

Doma oznámuju, že jdu k Michalovi a večer ke Zvířeti. Naši jsou vážní / zrovna je u nás na návštěvě Jana, kamarádka, její syn "tam" v pátek byl, a tak o tom rodičům vypráví. / Řekli mi, že přetekla poslední kapka a že všechno, co se má v nejbližších dnech stát, máme v rukou my mladí, naše generace, která nezabila rok 1968. Musíme teď všichni jednat podle svého svědomí, co nejlépe a na vlastní zodpovědnost. To už vím, že vysokoškoláci a umělci ode dneška stávkují.

Jedu za Michalem, jsem šťastná, že se mu v pátek nic nestalo. Dělá fotky z manifestace, jejich prostřednictvím na mě znovu dýchla páteční atmosféra, našťásti pouze z Albertova. Znovu slyším vyprávění, Michal ale odešel z Národní našťásti před zásahem.

Bereme fotky a jedeme ke Zvířeti. Je tu asi půlka lidí od nás ze třídy a další ze školy, celkem kolem čtyřiceti. Šli jsme se hlavně proto, že se nám po tom všem, co se stalo / vlastně poprvé zde slyším autentická svědectví pátečního masakru, mám husí kůži a je mi z toho ale, že se něco takového stalo /, zdá nemožné jakoby nic zítra přijít do školy a úplně normálně se učit. Dali jsme

dohromady prohlášení o tom, že vstupujeme do týdenní protestní stávky na podporu vysokoškolských. Domlouváme se na zítra, potom posloucháme zprávy o dnešní manifestaci, sledujeme televizi, kde dementovali zprávu o úmrtí Martina Šmída, a sestavujeme stávkový výbor.

Doma oznamují rodičům a Káče, že od zítra stávkujeme. Řekli, že nám drlí palce.

Vůbec nemůžu po všech těch zprávách spát. Přesvědčila, jak je teď asi těm, kteří pátek "přelili".

20.11.1989 - pondělí

Jdu na sedmou. Vezípalatě "likvidujeme" nástěnku SSM, na kterou konečně dáváme takové věci, které opravdu zaujaly. Totiž fotky z pátku.

Atmosféra je báječná, všichni v podstatě počítají se stávkou. A tak nám nezbyvá nic jiného než všechno urychlit, dojít za vedením a profesory hned a místo velké přestávky se sejít již v osm hodin.

Naše první shromáždění máte jistě dobře zapááno v paměti, tak jako já. Milet mě překvapilo, jak nikdo nevystoupil proti nám, naopak, snažili se nám maximálně pomoci. Dáváme do oken plakáty, které oznamují stávkou našeho gymnázia. V poledne jedu na FAMU a Burealistiku se zprávou, že stávkuje již 17 gymnázií. Jsou nadšení naší solidaritou a já zase tiše obdivuji, jak to mají za tak krátký čas všechno perfektně zorganizované.

Z FAMU s sebou dostávám fotografy, kteří jedou vyfotit náš gympl. Fotí shromáždění na hřišti i sundávání vyvěšených vlajek. Bohužel je vidím naposled, takže fotky jsme neviděli vůbec / v tom návalu fotek na FAMU během týdne se poděly blávkam /.

K večeru zajedu na hodinku doš pro věci a spacák. Musím zase rychle do školy, kde se konají třídní schůzky. Jako stávkový výbor rodiče seznamujeme s tím, co se na škole děje. Hezké hlášení do rozhlasu má paní Feditelka. Moc se mi líbily reakce rodičů - tleskali, děkovali, snažili se jakkoli pomoci. Oponoval nám pouze jeden tatínek, a to až po schůzkách, zato asi půl hodiny.

Při sledování televizních novin jsme nadšení - kromě Plzně a Hradce Králové se stávkuje v celé republice.

Máme k dispozici učebnu 8.35, od teďka místnost stávkového výboru, který zde "nocuje". Přichází ještě několik spolužáků, kteří zde taky přespi.

Přicházejí zástupci z Hellichovky a ze Štěpánské s informacemi o jejich školách. Také stávka. Informují nás i ze SOU z Motola, My vymýšlíme program pro třídy na zítra. Sedíme v Feditelně.

21.11.1989 - úterý

Kolem druhé ráno zpráva o paragánec a tancích na Zbraslavi, o chystaném zásahu na školy, kde drlí okupačku. Okamžitě zhasínáme, ale vymýšlíme program dál. Mám strašný strach, ani pořádně nevim, čeho se bojím, ale působí to na mě tak, že se úplně klepu.

Telefonáty z MV SSM, z OV SSM - dostávám vysvětlení, že jsme tam během dne nevolali. Kolem třetí si jdeme lehnout, ale vůbec nemůžu spát. Důní mě zvuk každého těžkého projíždějícího auta.

Vstáváme v pět. Já si jdu stoupnout do Vratislavky, ostatní okupují podobně všechny ostatní nejbližší trafiky.

Skupujeme si všechny noviny, ale vůbec nemáme čas je pořádat, anebo vůbec přečíst. Znovu shromáždění v tělocvičně, potom již určený program. Sedím v ředitelně u telefonu, který skoro nepřetržitě vyzvání. Jsme zatím jedni z mála, kde na středních školách drží okupačku, proto VŠ volají k nám na školu / telefon 24 hodin/ a my šíříme informace dál. Blok se mi začíná plnit různými telefonními čísly.

Máme návštěvu z OV KSČ a OV SSM, ale proti naší stávce nic nenamítají!

Ohlásili jsme v poledne naši stávku na DAMU a v Mánezu. Praha je nádherná, všude pláškáty, výzvy, prohlášení, lidé nosí trikolóru, usmívají se. Opět se dnes chystají na Václavák.

V poledne se vracím do školy, shromáždění v tělocvičně, vojáci prý nafasovali ostré, doporučujeme nechodit na Václavák. Jsme zpočátku okamžitě informací o možném střídání šíříme dál, k nám ji volá také spousta škol. Informaci jsme ověřili na DAMU (jako všechny), Pakli, že o střídání nevědí, ale že dnes středoškoláci na Václavák nemají chodit, volá do školy i paní Vernerová, paní Bohdanová. A tak si necháváme telefonovat od lidí, kteří na Václavák koukají z oken, a posloucháme rádio, kde mluví pan Hrušínský. Telefon se ale netráns, stále volají střední školy, žádají informace.

Ve čtvrt na šest informuje Petr, že na Václaváku probíhá normální manifestace a ve třičtvrtě přibíhá nadšený pan Hančil a vypráví, jaké to bylo.

Večer odchází Romana na schůzku studentů do Dejvic, já neustále zvedám telefon, ostatní připravují program na zítra. Během noci opět fáma, že na nás jedou antony.

22/ 11/ 1989 středa

Jdeme spát brzy ráno a opět vatáváme pro noviny. Začínám blednout, máme kruhy pod očima. Dnes to vypadá na krizový den, pořád se mluví, nic se neděje. Ráno odjíždím na schůzi středoškoláků na průmyslovku na Třebešín, v 10 je schůzka u nás. Na Třebešíně jsem poprvé viděla videozáběry z pátku. Nebyla jsem sama, koho rostřečely, a vůbec jsem si v hlavě neschla srovnat, že zatímco já jsem si oslavovala doma otcovy narozeniny, mohlo se pár kilometrů ode mne stát něco takového.

Přijíždím v 11 hodin a jsem zcela mimo, protože jak mi okamžitě sdělono, že byl ustanoven středoškolácký koordináční stávkový výbor (SKSV) a naše další požadavky. Což byl ^{to} šok, protože v podstatě stejná schůzka v tu samou dobu byla na Třebešíně, ovšem bez ustanovení SKSV. A kolik jich ještě mohlo v Praze být! Zmatek!

Odpoledne jdu poprvé na Václavák. Nádhera. Vracím se do školy. Večer pomáháme gymná v Říčanech sestavit prohlášení, vedení jejich školy jim totiž zdaleka nepochází tak vatpíc jako u nás. Mimochodem, co se týče ředitelství, jsme zjistili, že jsme na tom skoro nejlépe ze všech středoškoláků.

Pečují o nás naši kamarádi - nosí nám jídlo, my máme nějaké svoje, všechno ale máme dohromady a každý si bere, na co má chuť, vaří se neustále káva.

Dole v klubu se radí SKSV, kde od nás je Ondra, a my nahore v ředitelně pomáháme kadeřnicím a zástupcům SOU Motol sestavovat výzvu pro stávkové výbery SOU.

23/ 11/ 1989 čtvrtak

V 1⁴³ přichází delegace z OV SSM. Snahli se nás rozdělit (gymply a SOU), nutí nám svoje stanovisko MV SSM, prostě odešli asi ve 3. Ráno opět pro noviny.

Telefon už máme natažený do pětaticítky, tabule je popsaná čísly, na levicích jsou stoby různých prohlášení a výzev, cyklostyl je neustále

v provozu, neustává ani klepot psacích strojů.

V deset máme návštěvu z Barrandova, na večer, kdy je u nás schůze středních škol, slibují sehnát někoho od novin.

Začínáme být nevyspalí (to už tedy jsme), a tedy i podráždění. Občas závidím těm, kteří si přijdou do školy podiskutovat, kouknou se na video, odpoledne jdou na Václavák a v klidu spí doma. Na druhou stranu mě to tu ale moc baví a jsem rád, že jsem přímo u toho, vždyť děláme historii a budeme mít na co vzpomínat.

Sedím u telefonu, který stále drnčí. Odpoledne odcházím na Václavák, kde se pořádně odreaguju, a vracím se na schůzi do školy.

Začíná to, co potom následovalo ještě 5x, a totiž znovu volba, vlastně hádky o složení SKSV. Vždycky se totiž našel někdo naštvaný, že se jedná o něm bez něj, a neschválil se složením SKSV. Takže dvě hodiny hádek a nic!

Dneska jdu spát v deset hodin.

24.11. 1989 pátek

Ráno pro noviny. Mám jich plnou tašku a nečetla jsem je od pondělí. Nemám čas. Sedím u telefonu a šifruju dál informace od vysokoškoláků.

Jsem sice utahaný, ale vše chco funguje. Dnes večer opět schůze u nás. V poledne hláška, že bude návštěva z ministerstva balíme tedy cyklostyl, prohlášení, "civilizujeme" naši třídu.

Po prvním vstupu inspektorky náleha pod bodem arazu, paní ředitelka dostává v podstatě ultimátum, chystáme se tedy na víkend odejít do "illegality" - problémy s telefonem a vůbec. Ovšem! Profesorský sbor bere věc do svých rukou, plně se za nás staví, přišli poradit i z právnické fakulty. Takže se nakonec nic nemění, pouze místo všech členů stávkového výboru budou přes víkend nocovat ve škole jen někteří. Profesori opět dobrovolné hlídky s námi.

Na Václavák se dnes dostávám později než v předešlých dnech, stopem, autem vyzdobeným vlajkami. K Melantrichu už se neprocpeme, zůstáváme kus pod ním. Je tu dnes spousta lidí a na našem místě navíc špatně slyšíme. Snažím se ze všech sil chytat každé slovo z projevů, ale skoro usínám ve stoje, není mi vůbec dobře, špatně se tu dýchá. Nebo se mi to jen zdá? Krize, anámé bušení ve spáncích... Po chvíli se probírám na zemi, nade mnou hlouček lidí, rosepínají mi bundu, nejsem schopna nic vnímat. Cítím, že mě někdo nesou, nakládají do sanitky, lidé dělají uličku... Všem, co mi pomáhají, se snažím poděkovat aspoň pohledem.

Dokonale se probírám až v nemocnici, to už je mi tak dobře, že je až zvláštní, když mě doktor musí vyšetřit a psát zprávu. Mám ji schovanou na psátku, diagnóza je nejlepší - doporučuje se pořádně vyspat a potom znovu aktivně pokračovat ve studentakém stávkovém hnutí.

Na vzduchu se dokonale probírám, vracím se do školy, večer je schůze středních škol. Domů se dostávám kolem půl desáté, okamžitě usínám.

25.11. 1989 - sobota

Tvrdě spím do půl desáté, potom chvílemi sleduji kanonizaci Anežky a vyndávám na stůl noviny z celého týdne a další dokumenty. Ve 12 hodin odcházím na Letnou, kde má být opět manifestace. Jsem odpočatý, nadšená vším, co se děje. Noviny (některé) píšou pravdu, televize dává přímý přenos, nikdo se už nebojí mluvit tak, jak myslí, všude je plno plakátů, lidé jsou usměvaví, až přeslušně a přechotní. Je to nádhera, hlavně aby to tak vydrželo!

Vracím se do školy, kde se setkávám s bratrancem z Mariánských Lázní, povídá, že u nich na gymplu, a v západních Čechách vůbec, to není takové jako v Praze.

Večer je ve škole fantastická atmosféra, koukáme s profesory na Starce na chmelu, profesor Vachoušek všechny sve na činu - uvařil pro nás večeři.

V noci odcházím s Michalem na přednášku, budeme vylepovat plakáty po Praze. Znáš už tam plno lidí, některé už dost dobře - za ten týden se lidé poznali opravdu dokonale, na přetvářování prostě nebyl čas.

S bráchou, Honzou, Zdenou a Gábinou bereme letáky a vezem je na nádraží, aby je lidé rozvezli do všech koutů republiky. Po Praze je jich už dost.

26.11. 1989 - neděle

Jdeme přes Příkopy a dostáváme zvláštní výtisk MF a LD, relaxujeme, jdeme se odreagovat do Adrie. Čteme si noviny, posloucháme hudbu, dáváme číšníkovi trikoloru.

Pokračujeme dál až ke koni. Studentská hlídka mi tu vnutí celaskon pro všechny (pod heslem „Celaskon oddělí váš skon“), prý jsme blbí. Kluci shání taxíka, je nás ale šest, není šance, nakonec stopnou multikáru naloženou odpadky a na nich sedíce dopravujeme se až na přednášku. Je to už jedno, spíme na fakultě.

Ráno letím s novinami a letákama do Botičský, sněží, nemůžu se dozvonit. Potom se vracím na fakultu a jdeme s bráchou domů. V Bráníku se bavím se dvěma fidiči, drží nám palce a fandí Havlovi.

Doma krize, maminka měla ráno ardeční záchvat, leží, otec s Káčou jsou pochopitelně úplně vedle. Okamžitě měním program, na Letnou nejdu. Za to letím na shromáždění středoškoláků na Třebešíně, ale to až odpoledne, nahrávají nás do televize i na video, přesto končíme tradičně - hádkou o složení SKSV.

Večer jdeme s Honzou a holčkama k nim do má, rodiče jsou na nás moc hodný, nabízejí nám spoustu jídla, snaží se pomoci.

Spím doma.

Poznámky k dalším dnům

V pondělí 27.11. generální stávka od 12 do 14 hodin, děláme fetáček kolem bloku, potom stávku sledujeme v přímém přenosu v televizi.

Ve škole se sice už učí, ale vůbec nestihám, nedokážu se na nic soustředit, v hlavě mám stávku. Občas se mi i stane, že se do soukromého telefonu ohlaším jako stávkový výbor gymnázia Botičská.

Profesoři jsou perfektní, po vidění si, zakládám si sešit a opisuju si do něj hesla z ulic a metra, ve škole rušíme všechny neaktuální nástěnky, dáváme dochromady všechny požadavky za gymnázium, neustále chodím na přírodovědu, nosím od nich plno dokumentů. Chodím na schůze na Třebešín, kde se konečně dohodlo složení SKSV.

17.11. 1989 - neděle

Dnes se na Albertově od čtyř hodin koná studentská manifestace, připomínající události před měsícem. Rychle zajdu ještě na přírodovědu, kde dostanu plakáty a slib, že nám něco napíšou do B-komplexu. To už jsou skoro čtyři a je tu úplně plno. Dav skanduje "Ať žije Havel", na transparentech čteme například:

Na Národní vzpomínáme, Havla na Hrad posíláme?

Srdce Evropy bije pro Havla?

Havel prezident?

Přestěhovat Václava, hlavní dík občana?

Už nikdy kref?

Manifestaci zahajuje Martin Mejstřík, potom promluví bývalý vězeň ze Sachsenhausenu, říká, že musíme jít tvrdě do tvrdého. Slovo dostává Martin Klíma, který řekl, že před měsícem jsme z tohoto místa zahájili destrukci režimu, aniž by to kdo tužil. Potlesk. Potom připomínal všechny, kdo se nebáli během posledních dvaceti let něco více pro národ dělat; že dnes tedy bude zase mluvit, a kdo ví, odkud promluví za měsíc? Martin Mejstřík už jenom oznámí, kdy půjdeme, a masa lidí se dává do pohybu. K mikrofonu ale vystoupí ještě jeden pán a všechny nás učí slova písničky na melodii Okolo Hradce:

"Tam v centru Prahy, lidičky drahý, zase se srocujou

že prej z Albertova

nahoru k Vaškovi študáci rukujou

ref. Jdou študáci jdou študáci jdou

bože jaká je to krása

jdou študáci jdou študáci jdou

svobodu nám přinesou."

Průvod míří na Slavín. Stmívá se, zapalují se svíčky. Zpíváme Ach, synku, synku, stále se skanduje Havel na Hrad. Z Vyšehradu je krásný pohled dolů na vlnící se proud světélka.

Přicházíme na nábřeží, nejčastěji se skandují „Už jsme zase tady“, „Havel ano, Císař ne“, „Zrušte StB“, „Miloše do strany“, „Stěpána taky“, „Pojďte s námi.“

Z Národního divadla sázejí herci, vidím Borise Rösnera, Ivu Janůrovou a další. Voláme „Ať žijí herci“, „Herci, děkujeme“, „V jednotě je síla“, „Vždycky jenom pravdu.“

Průvod zahýbá na Národní třídu, od kostela nás zdraví pan farář, pomalu se blížíme k Mikulandské, stojíme skoro v čele. Držíme minutu ticha, zpívá se hymna. Lidé volají „Tady se to stalo“, „Už nikdy více“, „Kdo za to může, (následuje vlna se zpěvem Štěsá-pááán)“, „My je chceme znát“. Pokládáme svíčky u jazykové školy.

V 18.50 procházíme kolem Aurory, kde sídlí OF. Voláme „Ať žije fórum“, „Pravda zvíťazí“, „Svobodné volby“. Jeme na Václaváku. Najednou se ocitáme úplně v první řadě a přicházíme až nahoru ke koni. Skanduje se „Už jsme tady“. Martin Mejstřík říká, že musíme asi 20 minut počkat, protože konec průvodu je stále ještě na Národní. A tak zpívám.

V 19.35 držíme minutu ticha. Potom Martin krátce mluví, v tom gajalu, že se již nikdy nevrátíme tam, kde jsme stáli před měsícem. Že je pro nás zárukou demokracie pan Václav Havel a prosí nás, abychom jím věřili i nadále. Zve všechny na úterní manifestaci před parlament.

Je třičtvrtě na osm, zpíváme na závěr „We shall overcome“ a rozcházíme se.

Bylo to nádherné a věřím, že se vše dotáhne až do konce a všem se nám už brzy bude lít lépe.

Markéta Běliková, IV.B

P.S. Prosím Vás, abyste tuto reportáž brali pouze jako mé osobní svědectví o prožitém měsíci.

MYŠLENKY, ÚVAHY

V této době, kdy se konečně po dvacetileté odmlce probudilo občanské uvědomění a vlastenectví, se opět začíná připomínat význam osobnosti našeho prvního prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka, na kterého se v uplynulých čtyřiceti letech dmyslně zapomínalo. A protože mnozí o něm příliš nevědí a neznají jeho názory, vybrala jsem několik myšlenek tohoto velkého muže z knihy Karla Čapka

Hovory s T.G. Masarykem). Abyste si vytvořili vlastní názor a případně srovnali osobnost pana prezidenta s jinými čelnými představiteli našeho státu, to už nechám na vás.

MASARYK - pedagog

- + Dítě docela dobře cítí, jsou-li dospělí svobodní a jaký k sobě mají poměr.
- + Učitel na škole má dětem většpovat republikánství, demokratickou svobodu a rovnost, má se stát dítěti kamarádem.
- + Dítěti je hlavní a první školou rodina.
- + Formovat výchovu dětí to neznamená jen zdokonalovat didaktiku ve škole, to znamená reformovat i život nás dospělých. My jsme půda, ze které rostou nové generace. Záleží hodně na nás, zda budou lepší nebo šťastnější.
- + Mluvíme-li o krizi inteligence, musíme jí sáhnout na kofen, a tudíž také na školu.
- + Chceme-li vychovat zdravé, nestačí jenom kázat, co je zdravé a co ne, nestačí poučovat, ale prakticky v nich vypěstovat zdravé návyky.

MASARYK - vlastenec

- + Jen si pořádně uvědomit naše dějiny: já nevím, které na světě jsou větší.
- + To je problém malého národa: my musíme dělat víc než jiní a být šikovní, ale kdyby na nás někdo šel a násilím, tož se nedat. Nedat se, to je všechno. Máme-li, my Češi, dostat na světě slušné místo, musíme ze světových otázek udělat otázky své, musíme dokázat

ke světovým otázkám proslavit.

MASARYK - a náboženství

- Kdo by neznal obsah křesťanství, byl by vlastně cizincem na naší kulturní půdě, a jak by kdo mohl pochopit evropské dějiny a fédy, kdyby nebyl poučen o podstatě a vývoji církví?

- Podstatný obsah dějin našeho národa je náboženské uvědomování.

- Prakticky je v životě poměr člověka k člověku nejdůležitější. Člověk má k člověku vrozenou lásku, sympatii, cit družnosti a lidskosti, ten cit je ospravedlněný sám v sobě, nemůže a nemusí být dokazován, prostě je. Ale může být zesilován, prohlubován a šlechtěn. Náboženství, hlavně náboženství Ježíšovo, je kulturou lásky.

MASARYK - politik

- Můj socialismus, to je jednoduše láska k bližnímu, humanita. Přeji si, aby nebylo bídy, aby všichni lidé žili prací a v práci, aby každý měl pro sebe dost místa. Humanita hledí opravit poměry zákonem, fédem. Je - li toto socialismus, tož dobré.

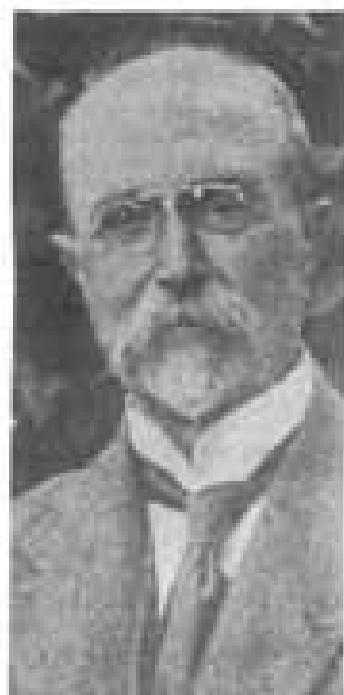
- Revoluce a diktatura může někdy rušit špatné věci, ale netvoří dobrych, a trvalých. Když tak povážím, že lidské dějiny, pokud o nich máme památky, trvají snad nějakých 10 tisíc let, že jsme teprve na prahu vývoje, jak si mohou myslet, že nějaký ten césarista nebo revolucionář jedním rázem ten vývoj definitivně dovrší?

- Já pro svou osobu i zde věřím víc v lidi než v instituce, tj. ve strany.

- Revoluce a válka nejsou bez chytrosti, bez lží.

- Politik, má-li vést, potřebuje znalosti lidí - jaképak vedení, když nevidí do lidí?

- Jako ve všem i v politice záleží na hodnotě člověka samého.

10 horkých dnů

Tím, že studenti vyburcovali a probudili náš národ, udělali pro stávající svobodnou republiku ten nejzásadnější čin v posledních dvaceti letech. V těchto dnech se na nás obrátil československý lid, který nám nejen drlí palce, ale hlavně se snaží pomoci. Díky dlouhému období temna, kdy se vedoucí složky našeho státu snažily zcela potlačit svobodné myšlení, se u většiny lidí vytvořila naprostá lhostejnost a apatie k věcem společným. Navíc se po zkušenostech z konce šedesátých let báli veřejně vystoupit. Proto je zcela logické, že to byli mladí lidé, kteří se postavili proti nestvůrné mašinérii. Tím jsme však na sebe upoutali pozornost národa, který věří v novou nastupující generaci / a to jsme my /. Ačkoliv politické stávky se přesunuly do kompetence OF, neznamená to, že se my ocitáme mimo společenské dění.

Boj však zdaleka nekončí a myslím, že se ještě nějakou tu dobu povleče. Představitelé moci se chovali jako stohlavá hydra, která mění svou tvář od hodiny k hodině. Do 17.11.1989 používali násilí pro umlčení hlasu, avšak když zjistili, že zákrok pomocí policie proti statisícům demonstrantů v pondělí 20.11. je vyloučen, pokusili se další den alespoň zastrážovat a vyhrožovat. Pak začali s taktikou provokací, lživých a malicherných obvinění / např. Václava Malého /, rozšířování podvržených letáků. Snažili se o vnitřní narušení nově vznikajících struktur jak studentů, tak i OF. Pak přišla demise předsednictva ÚV KSČ a zábavná hra o křesla / na téma: škatulata, škatulata hejbejte se /. Po vině odporu nejen celého národa, ale i členů KSČ, došlo k dalším a dalším změnám. Přesto však hlasu lidu nebylo vyhověno. Provokační akce a výhrůžné hlasy stále pokračovaly. Pondělní generální stávka však ukázala sílu národa. OF se nakonec podařilo dosáhnout splnění některých požadavků - mimo jiné i zrušení čl.4 a úpravy čl.6 a čl.16 Československé ústavy.

Ačkoliv KSČ ztratila vedoucí úlohu ve státě, přesto téměř na všech vedoucích místech sedí právě komunisté a ti se většinou nechtějí vzdát svých výhodných funkcí. Některé oblasti ČSSR jsou téměř výhradně podřízeny KSČ a právě těmto místům - venkovu musíme pomáhat.

Praha se postupně stává svobodnou, ale o venkově to zdaleka říci nelze. Lidé se tam stále ještě bojí. Tak jak se minulý týden pozvedli lidé v Praze, tak by se teď měl probudit venkov.

NÁVRAT VLASTENECTVÍ

Můj dojem z těchto dnů je naprosto nepopsatelný. Něco jsem sice o vlastenectví četl, ale co to skutečně je, to jsem si nedovedl představit. Byla to pro mne stejná fráze jako například hesla o socialismu. Nikdy jsem také necítil zvláštní hrdost nad tím, že patřím k tomuto národu, protože jsem se často styděl za jeho systém. A mnoho lidí obdivně pohlíželo na Západ. Jestliže člověk nepociťuje náročný sebevědomí, pak je ve státě "cośi smlilého". Vždyť v českých lidech byly potlačeny veškeré morální hodnoty a náhradou za duchovní statky, které vznikaly staletí, nám komunistická strana poskytla "morálku", v níž stále více převažovala nenávisť, závist, zbabělost, korupce a pochlebování.

Semknutí národa, které se uskutečnilo během několika dnů, mě okouzlo a naplnilo pocitem, jaký jsem v životě nepoznal. Vznikla atmosféra, v které hesla / např. V jednotě je síla / dostala zcela nový smysl. Stejně tak i naše vlajka, kterou jsme doma zoufale hledali, byla opět nasazena na šerů a po jedenadvaceti letech zavlála. Teď jsem opravdu rád, že jsem Čech, a vůbec největší radost mi působí představa svobodné republiky, kde se lidé už nebudou bát temných sil a kde se budou chovat jako lidé. Opravdu se těším na novou republiku, která bude NAŠE.

Jan Volýpka, III.A

INTER ARMA...

Naděje, radost a pevná víra jsou jediné nejlepší zbraně proti zlu a násilí.

Když se 18.11.1989 rozhodla divadla vstoupit do stávký, byl teprve druhý den po rozhodující a krvavé masakru na Národní třídě v Praze. V lidských srdcích se mísil děs a hrůza a pocitem nesnesitelného bezpráví. Na ulici tekla nevinná krev. Lidé se setkali tvář tvář s ďáblem. Spravedlnost v lidech probudila dlouho tajenou sílu, takže lidské srdce procitla a ve chvíli se naučila znovu přesně rozeznávat dobro od zla a pocítila odpovědnost. Lidé zachrastili zářivou zbrojí a vytáhli do boje. Je neuvěřitelné, kde se jich najednou tolik vzalo.

Mám psát o tom, co se dělo v Realistickém divadle /tehdy ještě Zdenka Nejedlého/. Avšak je to těžké. Dění jsem sledovala jen skrz pár diskusních večerů a občas jsem se šla podívat do klubu se Televizní noviny. Z tohoto důvodu jsem si nemohla přesně udělat, ani vám teď podat nějaký ucelený obraz. Popíšu tedy jen několik postav, které možná stojí za napsání.

Poprvé jsem se vypravila do divadla 21.11. v úterý. Černá mříž zadního vchodu byla zavřená. Před ní stál hrozen lidí a za ní tři herci. Vyptávali se lidí, za kým jdou. Pouštěli neochotně a už to vypědalo, že se nikam nedostanu. Bylo to nepříjemné. Stála jsem v tom houfu a všude vládl smutek. Až potom, co jsem poprosila, aby mi zavolali pana Vlasáka, jeden z nich otočil klíčem, pootevřel mříž a rychle ji za mnou zavřel, aby náhodou ještě někde neproklouzl. Ale takovéto procedury se opakovaly jen pár dní. Za čas, když mě u vchodu uviděli, pouštěli mě beze slov.

Jedna věc mě hodně překvapilo. Zdálo se mi, že snad špatně vidím, když jsem si toho všimla. Ti herci..., oni zkrásněli. Procházeli chodbami divadla, posedávali v klubu, povídali si - všechno dělali na první pohled jako dřív. Z tváří se jim však na povrch vynořily rysy, které jejich výrazy jakoby vzkřísily. Jejich pohledy byly přímé a pevné a viděla jsem v nich ukrytou radost. U některých byla ta záře tak patrná! Přiznám se, že jsem tam pak často chodila jen proto, abych mohla sedět a pozorovat je. Měla jsem pocit, že se mi

před očima odehrává jedno z největších divadel.

Velice důležité byly diskusní večery, kdy slovo měli pouze diváci. Zde bych chtěla něco bližší říci o jednom z nich. Bylo to večer 24.11. úpátek, kdy z ÚV KSČ odstoupili M. Jakeš a M. Štěpán. Bylo to první vítězství a radost nezměrná. Ten večer jsme však prožívali nejvíce nejistot. Ten večer náhodou zahájila a potom i zakončila jedna osoba. Byla to spisovatelka Daniela Fischerová. To první bylo japonské přísloví: "Máš ujít 10 kilometrů. Už jsi užel? No to je skvělé, máš tedy půl cesty za sebou." S tímto jsme diskusí zahájili. Ke konci večera pak celému divadlu povyprávěla jednu japonskou pohádku o tom, jak se člověk dostane k pravému cíli, k dobru. Tu pohádku bych zde chtěla převyprávět a zároveň s ní zakončím i toto krátké vyprávění: Žil kdysi jeden kupec, kterému se dobře dařilo. Začal však toužit vydat se na duchovní cestu, která by mu ukázala smysl života. Za městem stál klášter a k tomu se vypravil. Vyhledal představeného a předstoupil před něj se svým přáním, aby mu poradil, jak se na takovou cestu vydat. Představený, velmi chytrý a moudrý mnich, mu řekl: "Poradím ti, ale musíš splnit jeden jediný úkol. Když ho nesplníš, přijdeš o hlavu." Kupec ztuhl. Tedy mu šlo o život, ale pochopil, že se mu naskytla poslední příležitost, jak se na správnou cestu vydat. Rozhodl se proto riskovat. Představený přinesl šachovnici a dal zavolat mladého mníška. Řekl: "Ten, kdo prohraje, přijde o hlavu." Kupec zasedl s mníškem za šachovnici. Kupci se vůbec nevedlo. Poznání, že má před sebou velmi dobrého hráče. Každý tah mu činil velké potíže. Hráli už dlouho, dlouho, když tu se šachová partie začala obracet ve prospěch kupce. A nadešla chvíle, kdy se kupci naskytl tah, kterým by mníška přivedl okamžitě do matu. Zarazil se však a promluvil sám k sobě: "Proč by měl kvůli mně přijít o život chytrý, mladý mníšek, který nic zlého neudělal?" Stáhl již přichystanou ruku a rychle udělal jiný, špatný tah. Tu představený, který celou partii sledoval, promluvil: "Teď už se partie dohrávat nemusí. Ty, kupče, jsi měl odvahu a byl jsi ochoten obětovat všechn svůj majetek. Potom jsi překonal strach ze smrti a nakonec jsi pocítil lítost. Tímto jsi učinil první krok na své cestě."

Anna Vlasáková, III.A

Aktualita! (?)

Kokardy, jásoť, na prapore prapor.
Srdce se v dálku rozletí.
Jak je to krásné překonati zápor
a býti, růsti, stavěti!

Leč všichni vy, jichž srdce pýchou stvrdla,
jež opíjí dne oslava,
poslyšte výkřik z básníkovy hrdla:
Boj teprve nám nastává!

Boj se sebou, se všemi zlými puďy,
se sobecťvím, jež vede v sráz.
Nezapomejte na svých otců bludy,
nezapomente básů v nás.

Vichřici strašnou slyším ještě sakučet.
Chran, čehoš nabyť, vlastní říš.
Čas není, bratři, připravovat dčť,
jež rodné zemi předložíš.

Ne na svůj zájem, ale na budoucnost
hled v moři krve prolité.
A nebude-li v srdci čistá vroucnost,
jak uhájíme dobyté?

Kokardy, jásoť, na prapore prapor
Srdce se zase rozletí.
Jak je to krásné překonati zápor
a býti, věsti, stavěti.

Leč všichni vy, jichž srdce náhle stvrdla,
jež opíjí dne oslava,
poslyšte výkřik z básníkovy hrdla:
Boj teprve nám nastává!

Píseň noci 29. října
Viktor Dyk
(1877 - 1931)

Dojmy Pocity Názory

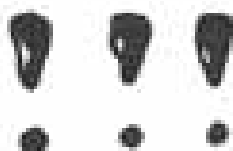
Domnívám se, že je velmi těžké, zhodnotit nyní průběh celé stávky studentů a nejen jich, neboť týden je v dějinách společnosti příliš krátká doba. A o tom, že nyní jde o celou naši společnost, snad nikdo z nás nepochybuje. Vyhnu se tedy jakémukoliv hodnocení dosažených výsledků a raději se zaměřím na dojmy nás středoškoláků z minulého, událostmi tolik nabytého týdne - týdne, kdy jsme se poprvé v životě ocitli tváří v tvář politickým událostem mezinárodního významu. Každý z nás ho jistě prožíval jinak, od naprostých ignorantů veškerého politického dění až po členy stávkových výborů, kteří pracovali dnem i nocí. Ale takoví už jsou lidé - co člověk, to jiný názor. Proto si už dále nedovolují mluvit za všechny studenty a věnují se pouze svým osobním zážitkům.

Největší dojmy ve mně určitě zanechaly masové demonstrace na Václavském náměstí a na Letná. Tolik lidí pohromadě jsem viděla snad jenom při prvomájových oslavách. To nás však nespojovalo vůbec nic, každý od manifestace očekával pouze čárku za děst a snažil se dostat co nejdříve domů. Avšak dnes se na stejných místech zcela spontánně a dobrovolně scházejí statisíce lidí, statisíce, které spojuje víra v lepší budoucnost a je jim jedno, že okolní teplota se pohybuje pod bodem mrazu a vítr jim šlehá do tváří. Je sň neuvěřitelné, jak se dav volající ze všech sil: "Už jsme tedy", dovedl během několika vteřin ztišit k minutě ticha natolik, že bylo slyšet jen šumění větru. Myslím si, že tyto chvíle se zapíší do srdcí mnoha lidí nejen u nás, ale i na celém světě.

Bylo by však naivní domnívat se, že všichni občané podporují snahu o změny v naší společnosti. Na slova, že jsme líní a nechceme se učit, jsme si už zvykli. Mě se však dotkla slova na adresu Občanského fóra: "Nechceme, aby za nás mluvily kriminální živly". Viděl snad někdo z nás kriminální živly, aby vyzývaly k modlitbě, jak se stalo 26.11. na Letenské pláni?

Je ještě mnoho věcí, o kterých by se dalo diskutovat a ke kterým se budeme vracet. Já bych však závěrem chtěla jenom poděkovat všem, kteří nás dokázali sjednotit, protože: V JEDNOTĚ JE SÍLA ...

Denise Novotná, II. C

Někde jsem četl / viděl, slyšel / : Člověk, to zní hrdě. Ale lze vůbec zařadit mezi lidi autora tohoto dopisu?

"Tak už na Vás došlo, vy hajzlové. Teď Vás všechny pověsíme."

Podpis: Přátelé Občanského fóra

Jeho příjemce, instalatér, pracovník ONY Praha 1, má podle autora jednu velkou chybu. Je řadovým komunistou. Má tři malé děti, je mu 31 let. Nemá auto, nechodí nakupovat do státních prodejen, jeho rodina není ošetřována v Sanopnu.

Kde se v lidech bere taková zloba a nenávisť k lidem, kteří pokud mohou za současné poměry / a já o tom pochybuji /, jsou odpovědní nesrovnatelně méně než třeba soudruh z ÚV? Vím, může se jednat o provokatéry. Kam se ale v tomto případě podělo jejich svědomí a morálka? Neztratilo se snad v těch penězích, které za tuto hanobnost dostávají?

Anebo druhý příklad: Mám přátele, kteří pracují na okrajích a střediscích VB a StB. Nepatří mezi ty, kteří bili a zatýkali. Jejich úkolem je bojovat proti špionáži, proti lidem, pro něž původně sloužilo pojmenování - kriminální živl^u - než došlo ke zneužití těchto slovo proti studentům.

Určitě mě nikdo nebude brát za "tajného", když napíši frázovitě znějící větu: Tito lidé opravdu slouží státu a jeho lidu. A nyní nedostávají žádné zprávy, nevědí, co se děje. Zprávy a pokyny "shora" přestaly docházet ihned po masakru 17.11. Nevědí ani, komu slouží. Přitom podle dosud stále platných vyhlášek nesmějí opustit své pracoviště. Zde jsou nuceni se zdržovat déle než dva dny. Teprve poté mohou odejít ke svým rodinám. Jaké asi musí být přivítání doma, když ve schránce leží několik dopisů výše uvedeného ^{už} telefon se přehřívá od vzkazů typu: Tvůj syn dnes nepřijde domů, přijď si pro něj s pytlou nebo: Koukni se s tím tvým blbým ksichtem z okna a uvidíš, jak tvůj autíák krásně hoří. Na konci podpis Charta, Občanské fórum. Naštěstí nejsou tyto zprávy pravdivé. Jsem přesvědčen, že s touto věcí nemají tyto struktury nic společného.

Stejně tak protestují proti napadení / i když naštěstí jen slovní / řadových příslušníků VB a vojáků konajících základní vojenskou službu. Zbavme se již konečně vrozeného strachu / o respektu nemluví / z každého, kdo má uniformu. Vždyť tento člověk dává viditelně najevo, ke komu patří a jakou uniformu nosí. Pokud ji má, určitě nepatří mezi tzv. - tajné -. A tito lidé jsou podle mne nejnebezpečnější právě

pro svou anonymitu. A prosím každého, kdo pochybuje, nebo se dokonce
stává proti OF nebo Studentské aktivitě dnů minulých i současných -
zajděte ke kterékoli videocentrě a přesvědčte se na vlastní oči o bru-
tálním útoku těch, které svým dosavadním názorem podporujete.

Zajděte do podloubí mezi Jazykovou školou a Mikulandskou ulicí.
Snad vás ta červená krev na bílé stěně přesvědčí.

Pavel Smola, III.A

Skutečně nevím, jak bych charakterizoval pocity, které mě provázely celý minulý týden a které stále prožívám. Začalo to vlastně už v neděli večer, kdy se moji rodiče vrátili z divadla Senafor a okamžitě nás začali zahrnovat informacemi o tom, že se nehraje. Divadelní umělci totiž spolu s vysokoškoláky stávkují. Byly vydány různá prohlášení atd. Měl jsem z toho pochopitelně velkou radost, a když jsem přišel do školy a slyšel potlesk z tělocvičny, mé nadšení nebrelo konce.

Byl jsem překvapen, a jakou rychlostí se vytvořily stávkové výbory a vyplodily se ze sebe taková prohlášení a požadavky. Podlehli jsem okamžitě davové psychóze a chtěl se do něčeho pustit. Ale do čeho? Vše bylo tak perfektně zorganizováno, že laik by tam mezery nenašel. Tak jsem se aspon snažil podněcovat ve třídě diskuzi. S nevalným úspěchem. Třída se raději věnovala zábavnějším věcem, než jsou politické hádky. Během dne mě nadšení ochabovalo, ovlivněno poklidným chodem života v naší třídě. Demonstrace na Václavském náměstí však ve mně opět probudila touhu a chuť k boji za vytoužené cíle. Po zhlédnutí zpravedejakých pořadů se mi však opět do slova zvedl žaludek. Novou vzpruhu přineslo až ranní shromáždění studentů naší školy.

Takhle to šlo celý týden až do pátku, kdy jsem se dověděl o odstoupení některých čalních představitelů mocenského aparátu. Upřímně řečeno, nevěděl jsem, jestli se už konečně něco děje, nebo jestli je to zase jen zastírací manévr monopolu jedné strany. Událostí však rychle přibývalo. V tu chvíli mě mrzelo jen jedno. Proč se tam ten můj jmenovec stále drží zuby nehty. Napadalo mě, že tento člověk to téhle chvíle udělal svému jménu tolik "cti", že ho mnoho lidí vyalovuje jen a odporem, což pro ostatní lidi téhož jména není nejpříjemnější. Uklidnil jsem se o několik dní později, kdy odstoupil konečně i on.

V sobotu, kdy se velká spousta věřících i s nimi sympatizujících lidí shromáždila na Pražském hradě a kdy se velké množství lidí dostavilo na Letnou, jsem už pečlivoval tu vítěznou naději. Nebohu se ani pokoušet odhadovat, kolik lidí bylo v sobotu v chrámu sv. Víta, protože bych to asi nestrefil. Tyto oslavy se staly velkou demonstrací vlivu církve na myšlení lidí. Katolická církev patří v naší zemi mezi nejdiskriminovanější organizace vůbec, a to právě proto, že má veliké množství členů a příznivců a svou ideologií nejvíce podryvá autoritu komunistické strany. Věřících stále přibývá a v kostelích je vidět stále více a více mladých lidí. Možná, že i to je jedna z cest, jak vyjádřit nespokojenost s komunistickým vedením.

V televizi se začaly objevovat pravdivé zprávy a jejich vyvrcholením byl nesporně přímý přenos z Letné. Druhý den jsem se o tom přesvědčil na vlastní oči. Myslím, že vystoupení kněze Václava Malého by zapůsobilo i na nesporného tupce.

Jsem velice rád, že se to pohnulo do takové míry. Proto bych i tímto chtěl poděkovat našemu stávkovému výboru, že pro dobrou věc udělal, co mohl, ale i ředitelství školy a celému profesorskému sboru za mocnou podporu.

Marek Štěpán, II.C

Poezie těchto dnů

Kde? Proč? Za co?

Otázky!

Kdo tahá provázky?

Osvětlená tramvaj cinká,

jako by se nic nestalo.

Červená! Stát!

Květinu dát.

Otevřená náruč,

náznak objetí,

něha, dojetí.

Výkřik hrůzy, náhlého pochopení.

Osvětlená tramvaj cinká,

jako by se nic nestalo.

Červená!

Stát!

OP

Pieta

V rohu náměstí, kousek od nádraží,
pod černým baldachýnem komínem vytvořeným
němá bolestí, stála nad dranaří
načona s mrtvým synem umčeným.
Stála znatelně nenečalým hlukem,
na ruce děšť jí pechal jako slzy velebněze,
trochu zděšeně podnapilým plukem,
co vůbec nevypedal na vítěze.

Ref. Stojíce u Piety kouřili cigarety
a šnapsen řízen hnali kilometr klusem
Kuplety z kabaretu zpívali pro Pieta
a když je dozpívali, otřásali se hrusem.

Měli monstrance cestou nakradené
a snínky pro rodiny, jež léta neviděli
Místní sebrance válkou nakažené
tu trochu zeleniny záviděli.
Holky z ulice trochu posuchlali
a pak jim zaplatili drředlem bajonetu,
sklady munice pečlivě zavírali a pak se posadili
pod Pieta.

Ref. Sedíce pod Pieta opali se omeletou,
hlásitě nadávali na pitomou nuda.
Čušrali po Pieta pozdravy Marietaš,
kterou si půjčovali neznajíce studu.

Jednu neděli polní zabalili,
poslední pohlednice příbuzným rozaslali.
Potom odjeli, aniž by zaplatili,
na cestě železnici usínali.
Nikdo neplakal, nikdo nelitoval,
nikoho nebolelo, že jeli bez loučení.
Někdo přitakal, jiný počůkaval,
nikomu nescházelo poroučení.

Ref. A jenom pod Pieta holčičku pětiletou
písmena zaujala načmáraná křídou.
Číst se však neučila, tak nápis pohledila
písmena rozmezala, zbytek umyl děšť.
Zbytek umyl děšť.

*Karle Kryle,
my už neryjeme držkou v zemi!*

KDO JE VÁCLAV HAVEL ?

Ze posledních dvacet let byly o něm popsaný stohy papíru, odvysílány hodiny relací. A podle dějinami osvědčeného přísloví, že doma nikdo není prorokem, byl nám představován jako zrádce, zprodánec, rozvratník, samorvanec. - Je to spisovatel a dramatik, který dvacet let neviděl doma vytištěnou ani jedinou svoji řádku, dvacet let neviděl ani jediné představení své hry na českém profesionálním jevišti, dvacet let nevycestoval ani na Východ ani na Západ a dvacet let nikdo neměl spatřit jeho tvář na televizní obrazovce. Ve světě sklízely jeho hry úspěchy, jeho spisy byly překládány do cizích jazyků, byl odměňován významnými zahraničními literárními cenami. Doma byl pivovarským dělníkem nebo těžce manuálně pracoval ve vězení.

Na trhu světové kultury, stejně jako v ekonomice, je vysoká konkurence, úspěchy se nedají předtírat a ceny se neodělují z protekce. Člověk se může prosadit jenom vysokou kvalitou své práce.

"Jsem spisovatel a píšu to, co chci, a ne to, co by na mě chtěli jiní, a angažují-li se jinak, než svou literární tvorbou, dělám to prostě proto, že to cítím jako svou přirozenou lidskou a občanskou povinnost."

Proč strávil Václav Havel téměř pět let svého života ve vězení? Protože nikdy nikdy jiný než dnes. Protože v dubnu 1975 žádal otevřeným dopisem Gustáva Husáka, aby svědčil míru své historické odpovědnosti za osud této země. Protože vystoupil na obranu nespravedlivě stíhaných občanů. Protože v Chartě 77 žádal o dodržování zákonů a o dialog. Dnes tak možná d i e l o g byla ve chvíli, když je Havel vysloven v Chartě, posuzováno jako trestný čin podvracení republiky.

"Ve jménu socialismu a šťastného života proti rozvratníkům a samozvancům" dolehla na Havla od poloviny ledna 1977 po čtyři měsíce sufná novinová kampaň hodná Goebbelsova hesla, že stokrát opakovaná lež se stane pravdou. Byl to masakr na duši bezbranného člověka ve vězenské celi.

Při druhém zatčení v r. 1979 mu bylo před procesem nabídnuto, že může vycestovat na studijní pobyt do USA. "Odmítl jsem jej z mnoha důvodů: Ze solidarity se svými přáteli; proto, že když jsem si jisti svou pravdou, nezdá se mi být chlupaké utíkat od následků toho, že ji zastávám; ale i prostě proto, že se nechci stát emigrantem." Byl odsouzen k trestu vězení na čtyři a půl roku nepodmíněně.

Když ho v lednu 1983 ve čtyřicetistupňové horečce s těžkým zápalem plic převáželi z věznice Plzeň-Bory na Pankrác, byl v poutech a měl pocit, že zemře - ale nepožádal, aby mu poute snali - bránila mu v tom hrůzná věznice. A po propuštění z vězení na otázku, zda někdy pociťoval ke svým věznilům nenávisť, odpověděl: "Nenávisť neumím a jsem tomu rád. Když pro nic jiného, tak už proto, že nenávisť kalí zrak a tím znemožňuje hledat pravdu."

Po návratu z vězení zůstal ve vlasti, sčkoli na Západě mohl mít klid, alávu a dobré bydlo. "Můj buržoazní původ ve mně probudil /nebo přesněji: posílil/ cosi jako sociální cit, totiž odpor k nezastouleným výsadám, k nespravedlivým sociálním přehradám, k jakékoli rodové či jiné předurčenosti, k tak zvanému vyššímu postavení, ke každému ponižování lidské důstojnosti. Myslím, že všichni by měli mít, pokud možno, stejné šance!"

Ti, kdož počítají s tím, že Havel usiluje o obnovení "buržoazního pořádku", se hluboce mýlí. Narodil se sice v podnikatelské rodině /1936/, ale od svých dvanácti let se musel velmi těžce protloukat, všechny školy absolvoval při zaměstnání, na vojně byl dva roky, u divadla začínal jako kulista a oženil se /1964/ s dívkou ryze proletářského původu; jeho žena Olga podnes zůstala přítelem jeho života a nejpovolanějším kritikem jeho počinů. A pokud mu chybí nějaký talent, je to talent k braní. Svě literární ceny rozdává přátelům v existenční nouzi a považuje to za samozřejmé.

"Nejsem komuniste ani antikomuniste a kritizují-li svou vládu, pak nikoli proto, že je komunistická, ale proto, že je špatná."

Václava Havla jsme viděli 15. ledna 1989, jak rozpačitě stojí s kyticí růží před parlamentem, neboť se mu nepodařilo proniknout k sobě sv. Václava, aby je tam položil na památku Jana Palacha. Druhého dne byl na Václavském náměstí zatčen a 21. dne odsouzen k 9 měsícům trestu vězení v druhé nápravné skupině. Doma se zvedla vlna a ve světě uragán protestů. Havel byl 17. května podmíněně propuštěn a Miloš Jakeš usoudil, že Havla už zavírat nemůžeme, protože hned protestují všechny hlavy států.

Ze půl roku masakrovali bezbranné mladé lidi, kteří měli jen písně, rozžaté svíčky, holé ruce a v nich růže. Ustrnulý čas dějin vystartoval k rekordnímu sprintu, vypukla revoluce a byla ze Západu podpořena zásilkou zbraní: 12.000 tulipánů z Holandska a 30.000 růží z Portugalska. V čele bezbranné "sametové" revoluce stanul Václav Havel se závazkem k tezi filosofa Jana Patočky: "Skutečnou zkouškou člověka není, jak splní roli, kterou si sám vymyslel, ale jak splní roli, která mu byla osudem přisouzena."

Václav Havel odpoví: "Nikdy bych z ruky nepustil něco, co nepovažuji za hotové."

A heale prezidenta Osoboditele proměňuje na "Prawda a láska zvítězí."

/Informační centrum Českomoravské
divadelní obce/

12.12.1989

Vzhledem k tomu, že Václav Havel byl v minulosti všelijak nazýván, mimo jiné i skrochovaným umělcem, pokládáme za vhodné seznámit vás s některými jeho:

LITERÁRNÍMI CENAMI

- Rakouská státní cena za evropskou literaturu /1968/
- Americká cena OBIE za pronikavý úspěch hry Vyrozumění /1968/ a za hru Ztlíšená možnost soustředění /1970/
- Cena Jana Palacha za literární dílo a obhajobu lidských práv /1981/
- Čestný doktorát od York University v Torontu /1982/
- Čestný doktorát Toulouse le Mirail /1982/
- Čestný doktorát honoris causa Toulouse le Mirail /1984/
- Cena E. Rotterdamského /1986/
- Čestný člen rakouského Penklubu /1989/
- Mirová cena německých knihkupců /1989/
- Cena míru O. Palmého /1989/

SEBORNÍKY

- Josef Čapek /1963/
- Protokoly /1966/
- Šestnáct dopisů /1983/
- Dopisy Olze /1983/
- Výzva k transcendenci /1984/

UVEDENÝMI HRAMI

- Rodinný večer /1959/
- Zahradní slavnost /1963/
- Vyrozumění /1965/
- Stíšená možnost soustředění /1968/
- Spiklenci /1970, 1971/
- Žebrácká opera /1972/
- Audience /1975/
- Vernisáž /1975/
- Horský hotel /1976/
- Protest /1978/
- Chyba /1983/
- Largo desolato /1984/
- Pokušení /1985/
- Asanace /1987/

KNIHAMI

- Protokoly /1966/
- O lidskou identitu /1984/
- Dálkový výslech /1986/
- Ztlíšené možnosti /1986/